№ 54.

ՎԱՐԴԵՆԻՔ

ՎԱՐԴԵՆԻՔ

891.99
Գ-23

ՏԱՂԵՐԳԵԱՑ

ԽՈՐԷՆ Վ. ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ.

ԻԹԷՈԴՈՍԻԱ.

1863 = ՌՅԺԲ.

12840

ՀՐԱՄԱՆԱՒ ԳՐԱՔՆՆ. ի Թէոդոսիա, ի 17 Դեկտ. 1862

ի Խալիպեան Ազգային Տպարանի.

ՅԵՐԿՆԱԲԱՍՏԻԿ

ՀԱՐՍԱՆԻՍ

ՎՍԵՄԱՓԱՅԼ

ՊԵՏՐՈՍ ՊԷՅԻ

ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

ԸՆԴ

ՎԱՐԴՈՒՀԻ-ԱՆՆԻԿ

ՕՐԻՈՐԴԻ

ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ,

ՆՈՒԷՐ

ԵՒ

ՅԻՇԱՏԱԿ ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ.

ՔՈ՛ՅՐ ԻՄ.

. . . . . Prends ce livre, il est à toi ;

Livre où vit mon âme, espoir, deuil, rêve, effroi !

V. HUGO

Взошедъ подъ отчій кровъ,
Несу тебѣ не злато —
Чернецъ я небогатый —
Въ подарокъ пукъ стиховъ.

(къ сестрѣ)

ПУШКИНЪ

ՔՈ՛ՅՐ ԻՄ.

Ընդ այդս այգուն ցօղազարդից
Իջեալ իդրախտ մեր ծաղկալիր ,
Յիշես զըւարթ դարձ առնէիր'
Յեռեալ ինձ փունջ մի վարդից :

Եւ իմ' տեսեալ գըեղ յայն պահուն
Ա՛յնպէս սիրուն իբրօղ ազխատակ'
Համարէի այդսյ հրեշտակ ,
Վարդ ինձ' շող կճակատուն .

Որ ինձ տըւեալ ընդ սուրբդ համբոյր՝
Սիրոյ՝ յուսոյ բան մի անուշ,
Ապա ձեռամբք քոյին քընքուշ
Զվարդն յիմ քընար կախէիր, քո՛յր:

Անդ չունէի քեզ խղարձուած՝
Բայց ի ճակատ քո կոյս համբոյր,
Եւ ի քընարէս իմ նորաբոյր՝
Ձայն սրտատուչ կամ տըխրաղդաց:

— Արդ զի ի քօղ քո կուսական
Պըսակ Հիմէն ածէ ի խինդ,
Փութամ եւ ես, ո՛հ, սիրտս ի թինդ....
Այլ զինչ քեզ զինչ ես տաց արժան:

Ի վայր յորմոյն առի զքընար,
Քընար՝ պատեալ խուդ եւ ստուեր՝
Յորէ յորմէ քո՛յր դու գնացեր
Եւ զխինդ եւ լոյս ընդ քեզ տարար....

Ըղփունք վարդենց յեռեալ խփունք՝
Եւ հիւսեցի յոլոր մանեակ,
Եւ առաքեմ քեզ խլըսակ
Վարդուհա՝ ուր դեռ բուրէ քո շունչ :

Պըսակ՝ զոր տայ Հիմէն, ո՜վ կոյս,
Լուսաբորբոք յականց ցոլայ ·
Իսկ զոր բերեմ խոնարհ ընծայ՝
Շողայ եւեթ յիմ արտասուս :

ԱՌ ԸՆԹԵՐՑԱՆԵԼԻՍ

ր ի մատենիկս յայս ամփոփեալ կան տաղք՝ յայլ եւ այլ դէպս ծնան եւ ի ժամանակս, ամաց ոչ սակաւուց ընդ մէջ անկանելով. որ զի եւ առհասարակ առ քոյրն մատաղ ընծայեալք իմոյ եւ կամ ի հեռուստ, ի պանդուխտ եղբօրէն, վասն որոյ եւ ի ծաղկափթիթ անուն կուսին կնքեցան աստանօր:

Ընտանի եւ սրտառուչ իմն է մատեանս, որոյ եւ չէր րդիօք անցեալ ընդ առտնին նսեմ որմունս՝ տեսանել ոյս, եթէ ոչ դէպք ուրախաւէտք, եւ մտերմաց յորդոր թախանձանք՝ այսպէս իմն տնօրինէին:

Բայց դարձեալ եւ առ քոյրն իւր նուիրէ զսա եղբայրն, ր զփունջ ծաղկաքաղ յիւրուրոյն բուրաստանէ, կապել ճակատն կուսական՝ զոր սպասէին արդ Հարսանիք:

Ընթերցո՛ղ դու, — երբ սուրբ լցէ սիրտ քո խնկայրա-բուրչն կրից, երբ լցէ եւ քո փոյր սիրասուն եւ վարդա-փթիթ պարգեւեալ քեզ առ յԱստուծոյ՝ քաղցրացուցանել զաւուրց քոց դառնութիւն, իբրեւ զշուշան խնկելոս մա-նու, որպէս ասեն Գիրք, — եւ քեզ նուիրէ զտաղքս՝ ումն նամանման քեզ բարեբաստիկ եղբայր, որ զոմանս եւեթ խորտին զգացմանց ոգւոց աստանօր, եւ զայն եւս՝ յոյժ տկար քան զոր զգայրն եւ քան զոր զգայ անշուշտ եւ բոյդ սիրտ եղբայրական:

Իսկ եւ դու, — որոյ առաջի ծաղու թուիցի անուն սուրբ եւ անախտան սիրոյ, եւ որ՝ զոր ոչն զգաս սրբութեամբ՝ համարիս թէ եւ այլոց սիրտք անմասն լցեն յերկնատրոփ բաբախմանց անտի եղբայրականն սիրոյ, — թո՛ղ աղէ եւ ինձ. ոչ վասն քո է մատենիկդ:

ՔՈՅՐՆ ԵՒ ԵՂԲԱՅՐ

Չիք ինչ քաղցր որպէս զսէր քուեր առ եղբայրն.

Ս. ՆԵՐՍԷՍ ԼԱՄԲՐՈՆԱՑԻ

Քոյրն՝ առաջին ընկեր է մարդոյն եւ առաջին բարեկամ կեանս նորա. նա ինքն է որ եւ զանախտ քաղցրութեանց սիրոյ տայ մեզ զճաշակ: Ի մէջ եղբօր եւ քեռ ամենայն ինչ հասարակաց է, յիշատակք, ընկերութիւնք, վիշտք եւ բերկրութիւնք: Ի բարկութեան անդ առն՝ քոյր ընդ մէջ անցեալ՝ բանս ինչ արկանէ սիրոյ. ձայն կնոջ եւ արտասուք՝ ամոքեն իմն զխստութիւն մարդոյ եւ շարժեն զնա ի գութ խանդաղատանաց: Վասն որոյ քոյր քաղցր եւ քերթողական իմն է անուն, որով վարին որով մխիթարին սուրբ եւ խորին սիրելութիւնք: Աւանդ եւ յերգս երգոց՝ քոյր եւ հարսն՝ անուանք են անբաժանք միմեանց:

Ամօ՛թ որոյ սիրտն անազդակ եւ անզգայ կայցէ ա պատում հեշտութեանց սիրոյ քեռն:

ԹՈՄՄԱՋԼՈՑ

ՎԱՐԴԵՆԻՔ

ԳԻՐՔ Ա.

ՏԱՂ Ա.

ԱՌ ՎԱՐԴՆ.

Ա.

ԱՌ ՎԱՐԴՆ

—

Ո՛վ պըստակին
Եւ զանկեհայլ իւր խոպոպիս
Պըճնէ դալարուն շնորհացն խոխս ,
Զարդ առաջին ,
Ո՛հ ոլորտալն քան ըզգոհար ,
Վա՛րդ, մի ինչ գայ քեզ տխպար :

Դու այն ծաղիկ
Յոր բընութիւն խնամով գըրգայ,
Եւ բուրաստան զըւարթանայ.
Ո՛վ գեղեցիկ
Յոր ըղձմայլի տարփմամբ սոխակ,
Եւ քնար իլար ներդաշնակ:

Քանի՛ սիրոյ
Նից իքեզ հօսին պարգեւք.
Գարուն գըրգուեաց ըզքեզ յիւր թեւք,
Ի թերթըս քո
Այգն ըղնըշոյլս իւր ցօղացոյց,
Եւ ցօղն իշաղ իւր սընոյց:

Ըսքանչելիդ՝
Զխորդ սիրել ըզքեզ չիցէ,
Մինչ բնաւն իսէր քո հրաւիրէ,

Աղուոր ժըպիտ ,
Թոյր անմըման , բոյր հեշտաղեղ ,
Եւ ամօթլեած յաւէտ գեղ :

Քեզ հաւասար՝
Չիք ոք ծաղկանց անդ հոյլ ի հոյլ,
Չիք ուրեք տիպ քո եւ նըշոյլ·
Զի դու նըշխար
Մեղ փափկութեան Դրախտին մէջ վարդ ,
Զոր յերըն՝ Եւա տանէր զարդ .

Յորժամ Հրեշտակ
Որ գըթալից ընդ մայրն էիր ,
Փունջ մի վարդից քաղեալ կուսից ,
Ի յիշատակ
Յորոս Եւայ դեղձան հերաց
Հիւսեաց՝ ցօղովն արտասուաց :

Պահն որոյ դէռ
Հիւր իմ՛ն յերկիր ես աղցաւոր ,
Դրախտին իջեղ դրախտին շընորհ՝
Զաքարից մեր
Զօր մի ըղկիրս եւ ցաւ մեղմել
Խաւրբ շնորհացդ խնայել :

Զի դու խուղ՝
Ըմփոփանաց թըւիս հրեշտակ ,
Յանկընկալիս մեզ հրաւիրակ .
Եւ արտասուք՝
Իծիրանիդ հեղեալ քո ծոց՝
Թըւին ականք լուսաբոց :

Եւ զ՚ի հըրճուանս
Դու այլ երբէք սիրտ մերաւնուս
Թեթեւասայր խընկոցդ ինուս ,

Ճախր խահմանս
Երանաւէտըն կայենից'
Լըքեալ զաշխարհ ցաւալից :

Վարդ, շըքե՜ղ վարդ,
Ո՛չ, քան ըզքեզ չիք ինչ առ Տէր
Արժանագոյն երկրի նըւէր,
Յորժամ իղարդ
Սուրբ Սեղանոյն դու փունջ խխունջ'
Խառնես ըզբոյրդ յոգւոյ շունչ.

Եւ չիք այնպէս
Սըրտառուչ ձօն կամ մեհեւանդ,
Արծաթ, ոսկի, ոչ ադամանդ'
Որ քան ըզքեզ
Ըզկոյս ճակատն ամօթադեղ
Պաճուճեսցէ շնորհաղեղ :

Ո՛հ, սիրուն վարդ ,
Դու՝ յայս անուն խորհըրդաւաքող
Կընքեալ է քոյս յերկնից իջող ,
Սէր Նըման զարդ ,
Եւ զփայլ եւ շնորհս քո եւ ըղձայր
Հեղ անթառամ՛, Հեղ յիմ՛ քոյր :

ՏԱՂ Բ.

ՎԱՐԴՈՒՇԻ.

Բ.

ՎԱՐԴՈՒՀԻ

—

Զըքնաղ քան յամուան
Արդեամբք Վարդուհի ,
Դու յերկնից տըւար
Ծընունդ յաշխարհի .
Ո՞ր քեզ վայելուչ
Գեղ զըւարթ յերկրէ
Քում ճոխ պատկերին
Նկըշխու իշխէ :

Երկնից ոչ այնպէս
Յաստեղաց խռոյլ
Նայ է տիրուհին
Ի ճեմ լուսաձոյլ,
Որպիսի սիրուն
Յօրինորդաց պար
Դու գեղածիծաղ
Փայլես լուսափառ :

Վարդամաման ու քեւ
Արշալուսայն ծիր՝
Քընքուշ քում տեսլեան
Պատկեր է պատիր .
Յաչաց ինըշոյլ
Աղու փայլակունք՝
Շողան ընրդ կըրկին
Պայծառ արեգունք :

Ո՞ր այն կարմրերփեան
Վարդ վառեալ գոհար
Այտիցդ ամօթ լեալ
Եղանէ պայքար .
Ո՞ր շուշան ազնուակ
Կաթնաբուխն իւթոյր
Լանջացդ խոպայծառ
Զըշխկնի , ո՜ քոյր :

Այգուն ոչ ամնչափ
Եշաղ մարգարիտ
Համապայծառ շողոյ
Յառմիկ եւ յակինթ ,
Վան չնարհաց հեզիկ
Գրգռեալ դու իդիրկ՝
Շողշողաս փափկիկ ,
Կուսան գեղեցիկ :

Չինաթոյր ղուլամբ
Գեղապարդ փարեալ
Փունջ խխունջ վարսից
Հիւսակք ծալ իծալ,
Քաղցրալուր խայլ
Սաւառնէ մինչ սիք'
Սեւագեղ հոյլ հոյլ
Խայտան խոպոպիք։

Թէ դէմս իժըպիտ
Պարզես սիրալիր'
Աչք ամէն յաւար
Քեզ կան իյանձնիւ,
Սիրտք ամէն առ քեզ'
Յորժամ իբարբառ
Ըզշըրթանց շարժես
Երկթերթի կամար։

Ո՞ր այն տարփելի
Արփւոյն արդեօք հիւ
Երջանիկ քո դէմս
Ետես առ երկիր .
Նըշոյլ՝ որ բըբացդ
Էջ նախկին յողջոյն՝
Բիւրուց գայր ընտրեալ
Յաստեղաց ողջոյն :

Քում՝ գիրգ պատկերին
Յանհունախընտիղ գեղ՝
Մեր միտք խլարմանս ,
Զուարթունք պակեան վեհ .
Ըղքէն ցարդ յերկբայս
Ծըփելով յերկմիտ ,
Մե՞ր թէ նոցին պար
Քեւ պարծի ճըշգրիտ :

ՏԱՂ Գ.

ՔՈՅՐՆ ՀՐԵՇՏԱԿԱՑ.

quam te memorem? Virgo; namque haud tibi vultus
rtalis, nec vox hominem sonat.

VIRGIL.

Գ.

ՔՈՅՐՆ ՀՐԵՇՏԱԿԱՑ.

Ծաղիկ փափուկ, Վարդուհի,
Ո՞ւստ քաղցր այս սիւք հեղանի
Յանկարծ տամանեակ քո գարնանց
Զխմով սրբտիս տատաքանց :

Ո՛հ հեղասայլ այդ զեփիւռ՝
Զեղուն յոգւոյդ սուրբն իւղոյր,
Զինեւ կենաց տայ համբոյր՝
Յոյր կարմիր այդն ես դու, քոյր :

Ո՛հ այդ նըշոյլ հեշտաբեր
Յոր ցոլան սեաւ քո աչեր,
Եւ իբրացնուստ անաղօտ'
Վառեն ըղձիկս ի կարօտ :

Զի ջահ' պատեալ եւս ի քօղ'
Այլ թմրի ընդ մութըն տայ շող.
Եւ ճաճանչէ արեւակ'
Թէ եւ յամպոց պատըրւակ :

Ո՛հ, զինչ լիցիս դու յապայս'
Որ այժմէն գեղ ունիս զայս.
Զինչ միջօրէդ քո պայծառ'
Ա՛յսքան յայգուէ երբ քո վառ :

Զինչ ձեռն արդեօք Հաստողին'
Զայդ տանիս դրոշմ լոյս մատին,
Բացցէ չըքնաղ գըլխոյդ բաստ'
Երբ քո այսքան չըքնաղ ւ'աստ :

Արդեօք թէ այնմ՝ խընդիր
Քո ձըգեն բիբք լուսահիւ ,
Արդեօք ընդ այն խակ տարփի
Սիրտդ անժուժիկ , Պարդուհի :

Ո՛հ , բայց դու մօրդ ընդ ծոցով՝
Աճեա ծաղկիդ հեշտ իղով ,
Իբր ըղձուշան հովասուն
Զօն աստուածեան սեղանոյն :

Աճեա զայլ ոչ ծըծեալ հիւթ
Թերթիցդ խխայլ սըրբանիւթ ,
Կենսացընցուղ բայց ըղցօղ՝
Յոճ մայրենին այցելող :

Փափկենիկդ, իցեն ինչ հըմուտ ,
Քանի վըշտաց դոս ծընունդ .
Սըրտից քանի խղճ եւ ուխտ՝
Զուարթուն յերկնից մեզ պանդուխտ:

Երդիս խոնարհ՝ օրհնութիւն
Շունչ խընկաբոյրդ է ոգւոյն ,
Եւ քո մըրմունջք անուշունք
Վայրաբերեն մեզ Զուարթունք :

Ո՜վ մեր յարկացն երանի
Զի զքեզ գիտեն հոլանի ,
Որմոց , ծառոց երանի՛
Որ գանգ անդյշգ տան ձայնի :

Բայց ինձ յաւէտ երանի , —
Եւ սիրտս խնդոյն զեղանի , —
Զի զոր հրեշտակք լուսահուր՝
Ե՛ս ինձ ըզքեզ կարդամ ՔՈՅՐ :

ՏԱՂ Դ.

ՆԱՅԵԱ ԱՌ ԻՍ.

Դ.

ՆԱՅԵԱ՛ ԱՌ ԻՍ.

ՍԱՂՄ.

(Առ պատկերն.)

Ա.

Նայեա՛ յիս , Աննիկ ,
Նայեա՛ , քո՛յր սիրուն ,
Զակնարկիս քաղցրիկ
Ա՛րկ յիս , զըւարթուն :

Ո՞չ գլխէս անդուստ՝
Ո՛ր շնորհաց հոսմունք
Հոգւոյդ խմբուստ
Սփռուին պաղպաջունք .

Ո՞չ գիտես այն սիւք ,
Այն նշոյլք հեշտին'
Զով տան խպառուք
Եւ լոյս խորտին .

Ո՞չ գիտես յաչաց
Յայն իշաղ պայծառ'
Փայոց սիրելեաց
Բաշխես սուրբ նեկտար .

Եւ յանոյշ մատանց
Ամբիծ քում ոգւոյն
Հեղեալ թափանցանց
Խնկոտ մեր ողջոյն ,

Յապականացուն
Ի'իթափուր սափոր'
Թողուս անուշունս
Եւ երկնից շընորհ :

Նայեա՛ յիս , Աննիկ ,
Քո՛յր իմ՛ սիրասուն ,
Ակնարկեա՛ քաղցրիկ
Բըբօք քո թըրթըռուն .

Արդեօք շնորհալեղ
Այդ ակնարկութիւնք ,
Այդ գորով անմեղ ,
Անըստուեր ցոլմունք ,

Զոգւոյս շուրջ ըղձօղ
Մըթադին կարեաց՝
Ցըրեն շող իշող
Յանքըթիթ շնորհաց :

Նայեա՛ , քանզի լոյս
Փարատէ զգիշեր .
Նայեա՛ , քանզի բոյս
Խընդրէ լոյս եւ ջեր ,

Եւ իմ այս անդեղ
Եւ հիւծեալ ոգի՝
Իցոլիցդ անմեղ
Իջէ՛ նորոգի : . . .

Բ.

Այլ մի՛ տար, Աննիկ,
Իլի՛ճ մահատուեր՝
Քո պայծառ տատրիկ
Զիւր խնդրէ պատկեր :

Ո՛հ, քեզ արժանի՝
Երկնի՛ցն է կապոյտ,
Մինչ գեղանի
Հայելի ոգւոյդ :

Արդեօք լուսահիւ
Յայն շողշող փայլմանց՝
Ո զմեօք բոցալիր
Հրակէն իբարձանց ,

Մի՛ն եւ դու, Աննիկ,
Յերկնիցն արահետ
Փոխելով այժմիկ
Նաւղաց քոց ըղձետ,

Մահագին հովտիս
Յոլորտ մեր անլոյս՝
Գեղափայլ սահիս
Արծարծել մեզ լոյս:

Նայեա՛ յիս, Աննիկ,
Քո՛յր իմ՝ սիրասուն,
Ցո՛յց ինձ, ցո՛յց զերկինք,
Թուիցո՛ւք զուարթուն:

ՏԱՂ Է.

ԺՊԻՏ ՔՈ.

Է.

ԺՊԻՏ ՔՈ.

—

Սիրտ իմ խղճա իւր ներքին
Մորմոքելով ցաւովն,
Խղճա՛ զոր ոչ գիտէ ոք,
Ո՛չ ընկերուն ոք բարբառք՝
Բայց որ ասաց, «Վեր սըխուր»,
Եւ զայն խնդրքս էարկ հուր:

Յամայութիւն սենեկին
Զերդամ հառաչք եւ լացին,
Եւ ջերաջերմ արտասուք

Ձեռւեալ յաչաց քան զաւուք'
Լընուլին ըզշուրթն իմ եւ ծոց,
Բայց սըրտիս ոչ շիջաւ բոց:

Անկայ իղուձս' եւ յաշխար
Ինձ խընդրէի մըխիթար . . .
Եւ երբ ողող ընդ գետին
Խոնարհ իմ ցօղք յորդեցին,
Յանժամ խիրտ յոյս զարթեաւ'
Թէ ինձ երկին գըթացաւ:

Յարեայ' բացի պատուհան'
Հայեւ երկնից յանդիման.
Յանժամ դու զակն յիս իլեր
Իպարտիզէն կառուցեր,
Եւ բիբ քո քաղցր, ով իմ քոյր,
Եղբօրդ իբիբ Հանդիպոյր:

Նող՝ որ յաչաց քոց ոստեաւ՝
Չիմ՝ արտասուօք փայլեցաւ ,
Իբր այգաստփիւռ մի նշոյլ
Անկեալ յամպոց վարդահոյլ՝
Շղտըխուր ցօղ գիշերին
Պըճնէ յակինթ երփն յերփին :

Եւ որ ընդ այտ քո քընքոյշ
Սահեաց ժըպիտ այն անոյշ՝
Խոխոռ հեղաւ հեշտասող
Եւ ըղմիգին ցըրուեաց քող . . .
Չի բիբդ յայգուէն առնու լոյս ,
Եւ ժմիտդ յերկնից գայ , ով կոյս :

ՏԱՂ Զ.

ԱՐՏԱՄՈՒԵ՞Ն.

. . . Why that pensive brow?
What disgust to life hast thou?

BYRON.

Զ.

ԱՐՏԱՍՈՒԵ՞Ս.

Դու, որում երկիր
Ծըմնի սիրալիր,
Ընդ քայլ քո փափկիկ
Սըփռեալ ըզծաղիկ,
Արտասուե՞ս Անձնիկ:

Որ քեզ չիք դեռ աստ
Դաւանութեան պատուաստ,
Եւ հողայոյդ հեղիկ
Եւ ոչ մի բըծիկ,
Արտասուքս Աննիկ:

Որ դեռ չըդխոնս
Կընճիռ մի յերես,
Ո՛չ բուռն ըղմըրրիկ՝
Այլ գարնան լոկ սիկ,
Արտասուքս Աննիկ:

Որ յոր Հայխ կոչս
Ծածկես իքո լոյս,
Զըդխոնս դըժնիկ,
Բայց՝ վառող եւ յամփիկ,
Արտասուքս Աննիկ:

Այլ դու արտասուես . . .
Վճիր իմ, դխոեմ ես
Աչքդ հեմ գեղեցիկ՝
Ամպերլով այժմիկ ,
Արտասուեն Աննիկ :

Զի որ գան եղբօրդ
Աչաց վշտակք յորդ՝
Լընուն քո բըբիկ
Զերդ իցող ծաղիկ ,
Խ'արտասուես Աննիկ : —

Ո՛հ մարդապատյեւ
Զայդ ցող մի սըրբեր ,
Թող դառն իմ լալիք
Ընդ ցողդ անուշիկ
Խառնին , ով Աննիկ :

Զի իքս վըճիտ
Անշուշտ աչաց շիտ՝
Աղբերք իմ՝ լեղիք
Եւ պըղտոր ալիք
Քաղցրասցին , Աննիկ ։

ՏԱՂ Է.

ՍԻՐԵՄ ԶՔԵԶ.

Ah! più leggiadra cosa
E più cara di te, non spero in terra!

GIUSTI.

ՍԻՐԵՄ ԶՔԵԶ.

Ի սուրբ սրտէ սիրել
սերտիւ զմիմեանս.
Ա. ՊԵՏՐ. ԻԲ.

Սիրեմ զքեզ, Աննիկ,
Նուաճն պարկեշտիկ.
Սիրեմ անձկալից,
Սիրեմ հըրճուալից,
Սիրեմ, քոյր Աննիկ:

Սիրեմ ոչ խաէր
Որ յոգիս անդ մեր
Տենչ եւ թունդ հրատապ
Ամբոխս եւ տագնապ
Ցուցէ վեր իվեր :

Սիրեմ ոչ խաէր
Որ կեղեքէ վէր .
Որ ըղխէթ եւ զահ
Տայ խախտ՝ եւ մահ . —
Ո՛չ , յայդ ոչ խաէր .

Այլ սիրեմ խաէր ՝
Զոր փըթթեցոյց Տէր ,
Ցոր չիք նոչ աչաց
Ծածկել քօղազգեաց
Իխորշ եւ ըստուեր .

Այլ սիրեմ խաչը՝
Ո զհրեշտակս յեթեր
Վառեալ ընդ միմեանս
Սուրբ յաղապատամանս՝
Կապէ ողեյեու.

Այլ սիրեմ խաչը՝
Յո զվարդին թերթեր
Սիրէ սոխակիկ՝
Եւ յերգս անուշիկ
Մըրմընջէ զգիշեր.

Այլ սիրեմ խաչը՝
Ո զսիրտ լընու մեր
Յըղմայլմունս անճառ,
Իբր ըղսուրբ սաճար
Խընկոց ծճենճեր: —

Սիրեմ զքեզ, Աննիկ,
Ո՛վ կոյս անմեղիկ.
Սիրեմ անձկալից,
Սիրեմ Հըրճուալից,
Սիրեմ, քո՛յր Աննիկ։

ՏԱՂ Ը.

ԸՆԴԷ՞Ր.

Mens blanda in corpore blando.

HOR.

Ը.

ԸՆԴԷ՞Ր.

—

Ընդէ՞ր է, — ինձ հարցանես, —
Ընդէ՞ր ըզքեզ
Երբ զխօսեմ ես՝
Անդէն ըզբիբս իմ յերկին
Դարձուցանեմ ես, քոյր իմ:
Ընդէ՞ր, ընդէ՞ր ի քո կոյս՝
Հրեշտակ իմ կոյս,

Ո՛չ ատուերեմ զիմ աչկունս'
Զըւարթունս'
Բայց երբ լընուն յարտասուս,
Որ քեզ այնպէս իսկ թըւին
Եթէ յաւէտ յաղթիցին
Յարտասուաց բեռն այն անոյշ,
Իբր ըղբոյս
Գեղաբոյս'
Որ ըղկոկմն իւր քընքոյշ
Կըքէ խպահս անդ այգուն
Իցօղ ծըփեալ պաղպաջուն.
Այսպէս ընդքեր բիբք իմ այս
Թըւին հակեալ յակամայս . . . . —
— Ո՛հ սըրբամիտ
Քո սըրտեկից . . .
Ընկալ ըղսուրբ զայս համբոյր,
Եւ լո՛ւր ինձ, քո՛յր:

Ընդէ՞ր. — զի զքեզ, ով կուսան,
Ոչ կարեմ ոչ տեսանել,
Եւ խղմայլման
Անդէն զերկինս ոչ յիշել,
Զերկինս ՚ ուր քո ապագաւ
Քոյր իմ, պարտիմք մեք անբան.
Երկնից՝ ըղձնարհն քո, Անեիկ,
Երկնից՝ գիրան քո փափկիկ..
Երկնից, ով քոյր,
Զանախտութիւն ոդւոյդ անդոյր,
Խամերղութեանն ըղձըղխա՝
Խիտ առ խիտ
Սրխուեալ զայտիւք դեղափթիթ.
Երկնից՝ ըղուրբդ ակնարկիս,
Որ ոչ յածին ընաւ յաստիս
Համդչէլ իկայս հեշտալիս.
Այլ իբր ըղխունկ քաղցրահոտ
Իխարանէ ոդւոյդ անձկոտ

Իվե՜ր իվեր
Սրանման յեթեր ,
Ուստի առ մեզ
Մօրդ եւ եղբարց յիղձս աղեկէզ
Իջեր տրխուր ,
Սիրո՛ւն քոյր ։

Ընդ.Քր. — Զի զքեզ , ո՜ գեղեցիկ՝
Զինք որ կարէ տեսանել,
Եւ անուշիկ
Իսբրատի ոչ գորավել·
Զի այս քանի՜ հոյլ իհոյլ
Յանձին տանիս ձիրս եւ նըշոյլ,
Իբր ըզբուրեան ինչ պըսակ
Իվարդ , շուշան , մանիշակ՝
Յեռեալ իբիւր
Երանգս եւ բոյր ,

Մինչ խուն այսքան է դեռ ճակատ՝
Յոր բոլորին սիւք խաղան :
Մինչ փոքր այսքան
Դեռ քոյդ կեան ,
Ա՛յսքան ըղձօն քո որդեակ ,
Մինչ չեն քեզ պէտք դեռ վերբերեակ
Խմակուկիդ ունել ուղղեակ՝
Իլրճակին հեզասիւք ,
Մեծաղաղէմ ընդ երկնիւք :

Ընդէր . — Զի դեռ , ով կուսան —
Երկնից մնքան
Իքեզ դալար յիշատակք
Զուղախառնին խմանեակ .
Աչաց քոց զոյգք՝ վառ խլառ
Թեթեւ յունից խլամոր՝
Յերկնի շողան պարղութիւն ,
Եւ ցուք եւ բոց տան համդոյն :

Ըղձակատուդ լուսանկար,
Յոր ըստուերց չէլ դարշապար,
Այլ գերդ լուսնին՝ սըրբափայլ,
Գիսակք խայտան ծալ ի ծալ,
Եւ զուարթութիւն յիւրն իգաց
　　Բազմի իճաց
　　Յայտուդ անդ, ով կոյս,
　　Ձերդ արշալոյս
Յամիս այգուն կաթն եւ բոսոր,
Եւ սիրտ՝ խաղաղ գերդ ծործոր,
Ո՛չ ամբոխի յոտար գանդ,
　　Այլ քաղցրալանդ
　　Երգեն ընդ լոյս
　　Սէր եւ յոյս:

Ընդքեր. — Զի սոս, ով իմ հրեշտակ,
　　Սուրբն բախտիանք
Ա՛յնքան են սուղ եւ սակաւ,

Ա՛յնքան ըղձեօք դառնինք եւ ցաւ
Են անբաւ,
Ա՛յնքան մըթարք յամէն կոյս
Մըթայոյզ՝
Մեզ չըթողուն երկնից յոյս
Շողալ լոյս,
Ա՛յնքան ընդ սիրտ եւ զօդւով
Բուռն են հողմունք եւ վըրդով
Սուրալով,

Չի զսխուք ոստերք թէ ըղձամք՝
Անձկակարօտ արբենամք.

Թէ ըղձըւած մի լըսեմք,
Ո՛հ չըկարեմք
Ըզգըլուխս յուղւոջ
Ո՛չ շըրջել սիրտ իթընդոջ.

Եւ ոչ շընչել ուրեք բայր՝
Եւ չըհայցել անհրապոյր,

Թէ «Ո՛ւստ այնքան անուշունք
Հեղուն յոգիս ըզմայլմունք».
Եւ զքեզ տեսեալ վարդ անուշ՝
Դառն յայս փուշ,
Ո՞ կարիցէ, քաղցրենիկ կոյս,
Դեռաբոյս,
Ո՛չ վերականել յերկնից կոյս,
Լիալոյս,
Լիայոյս:

ՏԱՂ Թ.

ՏՈՒ՛Ր ԻՆՁ ՁԱՅՐՏ ՔՈ.

„ Երկեակ մարմնով
եւ միով սրտիւ կենցաղավարեցան“.

Ս. ԳՐԻԳ. ՆԱՐԵԿԱՑԻ.

Թ.

ՏՈՒՐ ԻՆՁ ՋՍԻՐՏ ՔՈ.

Սողոմոն.

Այո՛, դու սրտիս
Խընծիղ ես եւ սէր,
Քանզի դու սրտիս
Հեղուս խինդ եւ սէր.

Այո, դու՛ ոգւոյս,
Դու՛ ես ըսփոփանք,
Զի դու՛ լոկ ոգւոյս
Ցօղես ըսփոփանք:

Դու եւեթ փափկիկ
Աջով քո , ով կոյս ,
Ձեռդ գարուն՝ զծաղիկ
Ցիս սփռես ըղյոյս .

Եւ դու լոկ խմութ
Ճակատուս ՚ի քիրտ՝
Արկանես ըղձութ
Եւ ըղձով խիրտ :

Վասն որոյ ըղքեզ ,
Ըղքեզ ես միայն
Սիրեմ աղեկէզ
Քան ըղքնաւս համայն .

Սիրեմ իբր ըղկոյս
Պարկեշտ եւ համբոյր ,
Սիրեմ իբր ոգւոյս
Երկնապարգեւ քոյր :

Սիրեմ երբ շրթունս
Շարժեալ սրտաթինդ'
Բարբառս անուշունս
Յօդես ինձ խինդ.

Իբր ըղձըւարթնոյն
Քընար քաղցրալուր'
Որ լըքեալ զոգւոյն
Մերժէ կիրս տըխուր:

Սիրեմ երբ նայիս
Բըբօք սիրակաթ,
Սիրեմ երբ ժըպտիս
Այտիւք վարդակաթ.

Սիրեմ մանաւանդ
Երբ առ սուրբ Սեղան
Յօղս քան զադամանդ
Հոսես, ով կուսան:

Ո՛հ, տո՛ւր ինձ, Աննիկ,
Տո՛ւր զաչաց նըշոյլ,
Տո՛ւր ինձ ըզքաղցրիկ
Նըմորհայցդ ըղհյլ.

Տո՛ւր ինձ զայգաւէտ
Շըրթանց քոց ժըպիտ,
Եւ քան զըմաւն յաւէտ՝
Տո՛ւր ինձ, տո՛ւր ըղախիտ։

—⁂—

ՏԱՂ Ժ.

ՕՐՀՆԵԱ՛Լ ԼԻՑԻՍ, ՔՈՅՐ.

And these, when all was lost beside,
Were found and still are fixed in Thee!

BYRON.

Ժ.

ՕՐՀՆԵԱ՛Լ ԼԻՑԻՍ, ՔՈՅՐ.

Որ ինձ իղձութ, ո՜հ, կարեկից
Արգահատեալ հեզահամբոյր,
Տըխուր բաժնիս իմ մանանկից,
Տանիս բաղդիս իմ անհամբոյր՝
Զըւարթանիս եւ սիրալից,
Ո՛հ ինձ օրհնեա՛լ լիցիս, քո՛յր:

Որ խլըշտացն իմ իբեւլինս'
Թէ եւ գիտես զի չե՛ն թեթեւ,
Պարզեալ զոգւոյդ փափկիկ ծըղիս
Յօժարակոյթ եւ անդեղեւ ,
Ինձ սատարել միշտ հըմարիս'
Իբր ըղձըրեշտակ լուսաթեւ ,

Քնա՛ր իմ, օրհնեա՛լ լիցիս , օրհնեա՛լ ,
Որ ինըսեմ յիմն իճակատ'
Իտըրատմութեանց մէջ եւ մըռայլ
Սիրոյդ ըղձող զըւարթատատ
Ծաղես այգուն իբրեւ ըղփայլ
Իխոր գիշեր մըթապատ :

Օրհնեա՛լ, որ յորդ իմ արտասուաց'
Ունիս միշտ ցօղս յականողիս,
Որ դառնագինս հառաչանաց'
Միշտ հեծութիւնս խիրտ ունիս ,
Եւ իմ անյոյս կողկողանաց'
Յոյս' իշըրթունդ երկթերթիս :

Օրհնեա՜լ, որ թէ եւ էք համուր
Զիս լըքանեն հէգ չարաբաստ,
Այլ դու միայն, դու՛ միայն, քնա՛ր,
Երբէք զինէն չըկաս յուրաստ.
Թէ եւ յոգւոյդ վըտակ անդուլըր՝
Ես հողմ՝ ու՛ալիք եմ՝ անստատ:

Այո՛, յաւուրս քո անդ սպայծառ՝
Ըստուեր եմ ես… մինչ տըխրերանդ…
Եւ խորտակդ սուրբ խառածար՝
Ուր թեւ իթեւ Սէր, Յոյս եւ Կեանք
Երգս արկանեն հեղաբարբառ՝
Ես՝ տամ մահու արձագանգ:

ՏԱՂ ԺԱ.

ՀՐԵՇՏԱԿՆ ԱՂՕԹԻՑ.

L'ange que le ciel commit à votre garde.

V. HUGO.

ԺԱ.

ՀՐԵՇՏԱԿՆ ԱՂՕԹԻՑ.

Ո՛չ, մինչ դետնամած
Առ սուրբ սեղանով՝
Զճակատն ամօթլեած
Առեալ ընդ քօղով,

Զերդ նորաբողբոջ
Վարդ վառ ի բոլբոք՝
Ո զգլուխն ի դողդոջ
Ծածկէ ՚նդ տերեւօք.

Մինչ ըղձեւս փափուկ
Պընդեալ առ կըրծին ,
Իբրու զի մի խունկ
Սըրտին ցընդեսցին .

Եւ ըղդողդոջուն
Շարժելով շըրթունս՝
Յաթոռ Բարձրելոյն
Մըրմընջէ քաղցունս .

Ո՜հ , իշըրթունան այն՝
Յոր դեռ ոչ հըպաւ
Աշխարհի ունայն
Համբոյր ն՚ապաշաւ . . .

Յայն շըրթունս հրաբոց՝
Հրեշտակդ աղօթից ,
Բաժակաւ սըրբոց
Օ՜ն մատիր յերկնից .

Եւ խժմիտ քընքուշ
Առ նովաւ հակեալ'
Զողւոյն բոյր անուշ
Ժողովեալ ընկալ.

Ընկալ, եւ իհուր
Վերամբարձ քո թեւ'
Զիղձ եւ ըղձիրտ իւր
Տար ընդ քեզ թեթեւ.

Տար ըղձիրտ իւր, տար
Ըղձիրտն այն մաքուր,
Մի թողուր յաշխարհ
Կոշկոճել ոլխուր:

Աշխարհի, ո՜հ, ո՛չ
Նշաս շունչ կամ ձեռք'
Զոր չաղօտացոյց
Կամ չեթող անդ վէրք....

Մի՛ հողմըն այն խռռայթ
Խուժեսցին յայս սիրտ,
Այլ կացցէ անքոյթ
Զերդ դալար հովիտ.

Եւ բիբք այս սիրուն
Մի՛ պցող հասեն զայլ՝
Բայց որ տան ազւոյն
Զովութիւն եւ փայլ.

Իբրեւ զանուշակ
Ցօղ վաղորդայնի,
Որ ըղմնանուշակ
Պըճնէ գարնայնի:

ՏԱՂ. ԺԲ.

—

Ո՛Հ, ՏԵՍԱՆԵՍ.

Two lovely berries, moulded on one stem;
So with two seeming bodies, but one hear[t]

SHAKESPEARE

ԺԲ.

Ո՛Հ, ՏԵՍԱՆԵՍ.

Ո՛հ, տեսանես
Զի միտք եւ սիրտ կապեալ ընդ քեզ,
Չիք ինձ հաճոյ
Բայց որ ինչ քաղցր աչացդ է քո,
Եւ զիմ կամիմ՝
Ա՛յն որ քըմացդ է ընդդիմակ:

Զըգխոեմ որ
Հըմայք յաչացդ են ցօղաւոր՝
Զի զոր ինչ դու՝
Ըզնոյն եւ ես զխոեմ աղու.
Եւ մութն ու լոյս՝
Ինձ երեւին ըստ քում հաճոյս։

Երբ արտասուես՝
Արտօսր համրէպ հոսեմ եւ ես.
Երբ տաս հեծիւն՝
Իմ անդրադարձ տայ հեծութիւն.
Եւ երբ ժըպտիս՝
Ո՜հ ըզժըպիտդ հեղուս եւ յիս։

Իսկ եռանդուն՝
Երբ զերդ թըռչնիկ ընդ այգս այգուն,
Թօղածածուկ
Իբր ըզշուշան հովտին իշուք,

Աղօթանուէր
Բիւս ամբաղձաս մընչել առ Տէր ,

Գոյր իմ, յայնժամ
Զերկիր եւ զբնաւ ես մոռանամ,
Եւ թուխմ յերկին
Աղօթակից ընդ Հրեշտակին՝
Յոյր ուրբ բուրվառ
Հեղում եւ ես իղձս եւ աշխար :

—○○○—

ՏԱՂ ԺԳ.

ԽՕՍԵԱՅ.

Que mon cœur entend ta voix modeste et fière !

V. HUGO.

ԺԳ.

ԽՕՍԵԱՑ.

Խօսեցայ ես, խօսեցայ Անիին.
Չի գըր ձայնս լըսած Հեղինն.
Ըզըր ձայն՝ որ իմ՝ ոգւոյս
Է սմանը խորին լռութեան.

Խօսեա՛ց քո՛յր, զի աւասիկ
Լըռեցի՛ն ձայնք խաբուսիկ,
Ձայնք՝ յոր սիրտս իկրից ազատ՝
Ընծայէր զամննենդ Հաւատ : . . .

Խօսեա՛ց ոչ, խօսեաց ա՛լ քոյր,
Զի յանմեղ ձայնիդ Հրապոյր՝
Հանդիպեցե՛ն յոյզք իմ՝ ոգւոյն,
Իբր ըղձով՝ խինդք այգւոյն :

Ո՛հ, ձայնիդ քաղցրիկ հնչունչ՝
Հրեշտակի՛ն ինձ թըւի շունչ,
Որ վըշտաց սըրտիս իհուր՝
Յօղէ շա՛ղ կենդանատուր :

Դառնացա՛ն, ո՛չ դառնացա՛ն
Ինձ տատեաց ձայնք ամենայն.
Զի չիք տառ՝ բարբառ մի չի՛ք
Յոր սուտ չեդ զիւրն ըղկընիք։ . . . .

Այլ քո ձայն, ով իմ Աննիկ,
Սուրբ վըտակն է անուշիկ,
Ցոյր ալիս՝ մեղմի պատուք,
Եւ կարկաջն ամոքէ զսուգ:

Խօսեա՛ց ո՛չ, խօսեա՛ց Աննիկ,
Զի զքո ձայն լըւայց հեզիկ,
Ըզքո ձայն՝ որ իմ ոգւոյս
Է անո՛յշ իբրեւ ըղձոյս:

ՏԱՂ. ԺԴ.

ՔՈՅԴ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.

Ἀλλ᾽ ὀλβία τε, καὶ ξὺν ὀλβίοις ἀεὶ
Γένοιτ᾽.

ΣΟΦΟΚΛ.

ԺԴ.

ՔՈՅԴ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.

Գիտիցե՞ս ո՞ր է այն երազ,
Յոր ընկղմամ ես Հմայապաղ.
Երազ լիթեւըս կապուտակ՝
Որ միշտ դողդէ զեղքօրս ողեակ,
Եւ յոր եւեթ իմ սիրտ տըխուր
Մոռանայ զվիշտ իւր տայրաուր.
Սիրոյ երանըն է վաղանցիկ
Ու՛մ տարփայցեմ ես միշտ, Անձի՜կ...
—Ո՛չ, ոչ ո՛չ, քո՛յր իմ սիրասուն,
Այլ քո՛յդ միայն երջանկութիւն:

Գիտիցե՞ս ո՛ր է ո՛ր այն լոյս
Ինձ քաղցրագոյն քան զաչաց լոյս,
Որ յիմ աւուրս դառն եւ պըղտոր'
Սըրտկէ ըղձիթս ինչ մեղրածոր.
Յոյս վայելիցն է զուարթագին
Յոր ծարաւի աչք իմ յառին.
Յո՞յս թէ զըրկմանցս այս ցաւալից'
Ըղտակաւնս ժողովեցից . . .
—Ո՛չ, ո՛չ ո՛չ, քո՛յր իմ սիրասուն,
Այլ քո՛յդ միայն երջանկութիւն:

Գիտիցե՞ս դու, ո՛ր իղձ է այն'
Յոր ամփոփին խոհք իմ համայն.
Իղձ' քան զոր չիք ինձ յաշխարհի
Տենչ եւ փափաք ինչ սիրելի.
Արդեօք գանձուց մըթերք ըղղուն
Յոր իմ անցցեն կեանք զըւարթուն,

Աւագութեան բարձր գերազանց
Անուն եւ կամ դափնիք տանց . . .
—Ո՛չ, ոհ ո՛չ, քո՛յր իմ սիրասուն,
Այլ քո՛յդ միայն երջանկութիւն :

Գիտիցես որ աղօթք է այն՝
Յոր յերկարեմ ես լուռ լռելեայն,
Եւ զոր ըղձիւ եւ ըղձիշեր
Հրեշտակ իմ սուրբ հանէ յեթեր.
Զի շատ կեցից ես, ով Անանիկ,
Կամ թէ սուրբս երջանիկ . . .
—Ո՛հ ո՛չ, ինձ չեն պէտք կեանք երկար,
Նման իսկ ցաւոց տարայ ցաւս վայր . . . .
Երջանկութիւն իմ, քո՛յր սիրուն,
Է լոկ ի քո՛յդ երջանկութիւն :

ՎԱՐԴԵՆԻՔ

ԳԻՐՔ Բ.

ՏԱՂ. Ա.

ՎԱՐԴ ՔՈ.

Je veux le garder sur mon cœur ;
Il est aussi pur que mon âme.

DESBORDES — VALMORE.

Ա.

ՎԱՐԴ ՔՈ.

Վարդն որ յաջոյդ ինձ դայ անմեղ'
Կըրկին ունի բոյր,
Մի' զոր գարուն նըման եհեղ,
Եւ միւս' զոր դու, քո՛յր :

Գարուն' նըման եւ հեշտագոյն
Շըպար եւ ըղձոյր ,
Իսկ դու' սըրտիդ ըղքաղցրագոյն
Շընորհս, ո՛վ իմ քոյր :

Գարնան զեփիւռք ծաւալ ծաւալ
Տան հանուրց համբոյր ,
Սակայն շրթունք քո սրբափայլ
Յի՛ս միայն , ով քոյր .

Գարնան ըզցօղ յամէն խլարդ
Գըտանեմ ըսնդոյր ,
Այլ զոր յաչացդ անոյշ խկաթ'
Նաեւ յի՛ս վարդ , ով քոյր :

Վասն որոյ զվարդ սիրեմ ես յոյժ
Ծաղկանցն խպարոյր .
Այլ քան զհամայն վարդս ինձ անոյշ
Վարդ սըրտիդ , ով քոյր :

ՏԱՂ Բ.

ԱՆՈՒՆ ՔՈ.

My sister, my sweet sister! if a name
Dearer and purer were, it should be tine!

BYRON.

Բ.

ԱՆՈՒՆ ՔՈ.

Անուն քո անուշ է, անուշ ինձ, քոյր,
Քան զամենայն զերկրաւ անուն,
Քան զառաջին շող վարդաթոյր,
Քան զկուսական քօղ ճակատուն:

Անուն քո քաղցր է, քաղցր ինձ, քոյր,
Քան զաւետիս արտասուաբեր,
Քան ըզգարնան սիւք եւ ըզբոյր,
Քան յանապատ՝ ցօղ եւ լուսուէր:

Թէ ալիշ ըղբիլս իմ յաւիցեմ
Վարդին իշնորհս անդ սըրբասուն,
Զինչ ես իթերթսն այն համբուրեմ
Բայց կուսադճղըն քո զանուն:

Եւ թէ յեթեր վերամբառնամ
Զակն յարուսեակն իպաղպաջուն,
Զինչ իճակատն արծաթածամ
Հեգեմ, թէ ոչ՝ սուրբ քո զանուն:

Զանուն, զանո՛ւն քո շըշընչէ
Այգուն զեփիւռ յունկն իմ քընքոյշ,
Զանուն, զանո՛ւն քո մըրմընջէ
Ինձ վըտակին խոխոջ անոյշ:

Թըւիմ զանունդ, —ընդ լուռ գիշեր —,
Խօսակին լըսել իմանդ,
Եւ ամենայն յերկիր յեթեր
Թըւի զանուանդ ինձ տալ ըղգանդ:

Յորժամ ըզմատն իքնարս յայթիւ
Շարժեմ անուանդ կյիշատակ ,
Զմխմեամբ մըրցին լարք իթըրթիւ
Տաւղ քաղցրագոյն զիւրեանց դաշնակ :

Եւ ըզքոյին յորժամ զանուն
Ցայգ եւ ցորեկ յօդեն շըրթունքս'
Իքաղցրութիւն անճառ լընուն ,
Իբր ըզբուրվառ յանոյշ իխունկս :

Ո՛Հ , զի քընարս անփառունակ
Ուսմե անուն քան զքոյդ իվեր . . .
Իցէ ոգւոյս իմ այլ դաշնակ . . .
Իցէ սըրտիս , իցէ այլ սէր . . . :

ՏԱՂ Դ.

ՑԱՅԳՆ ԵՒ ԱՅԳ.

Դ.

ՑԱՅԳՆ ԵՒ ԱՅԳ.

Ամբառնըձ ըղբխբըս քո յեթեր,
Տեսանիցես ըղմութին յերեր.
— Քոյր իմ, դա է ցայգ.
Եւ Հանդիպայ նըշմարիցես
Ըղվարդափայլ վառ ընդ եղերս.
— Քոյր իմ, դա է այգ:

Ըստուերք ահեղ, ամայութիւն,
Սարսուռ, կեղերջ, ողբք, լռութիւն,
— Քո՛յր իմ, այս է ցայգ.
Քաղցրածաւալ ցօղ եւ նըշոյլ
Բոյրք անդրանիկ, երգք հեշտասայլ,
— Քո՛յր իմ, այս է այգ:

Սիրտ վըշտահար, աչք յարտասուք,
Ճակատ յըստուեր, շուրթն խայտասուք,
— Քո՛յր իմ, ես իմ Ցայգ.
Սիրտ զըւարթուն, ոգի անմեղ,
Աչք անըստուեր, այտք վարդագեղ,
— Ո՛վ կոյս, դու ես Այգ:

ՏԱՂ Դ.

ԲԱԺԱԿՆ.

„Բաժակ մի ջուր ցուրտ...
ոչ կորուսցէ զվարձս իւր“:

ՓՐԿԻՉՆ.

Դ.

ԲԱԺԱԿՆ.

—

Որ ինձ աջով քով քընքոյշ
Տըւեալ բաժակ զոյգ անոյշ,
Եւ ըղձարաւս անհամբոյր
Բըժըշկեցեր, քաղցրի՛կ քոյր.

Որ շիջանուտ զիմ աչկունս
Արծարծեցեր եռանդունս,
Ի՛ խանջ մարմին եւ յոգի
Արկեր աւիւն կենդանի.

ՏԱՂ Ե.

ԴԱՇՆԱԿՆ.

> Vous dont la main de flamme
> Fait parler au clavier la langue de votre âme.
>
> V. HUGO.

Է.

ԴԱՇՆԱԿՆ.

(Piano)

Եդաշնակին քո ելուր'
Որ մերթ զուարթ մերթ տըխուր
Կայտռէ 'նդ մատամբ քո կամ լայ ,
Որպէս ոգւոյդ հրաման տայ .

Ծաւալ խոխոտ խմ իթինդ
Դընդայ կամ սուգ քո կամ խինդ ,
Եւ ըստ քոյին դայլայլիկ
Փոփոխին կերք յիս , Աննիկ :

Իճիղ մատանցդ լճապուկ
Ո՞ր զօրութիւնն այն ծածուկ ,
Որ ընդըրտի ներքին թելս
Ձօճէ 'ստ կամի յելեւելս . . .

— Ո՛հ զօրութիւնն այն ծածուկ
Է խըրտին քո փափուկ ,
Յորմէ հոսեալ ըղձացմունք՝
Ողեւորին նուրբ մատունք :

Բայց եւ խիղտ քո , ով կոյս ,
Սուրբ ինկըրիցս երկրպագող ,
Զայդ ըղձացմունս անուշակ
Հեղու հոգւոյդ քո հրեշտակ :

Հրեշտակ քո , քո՛յր երկնային ,
Ո զըլուարթնոց քընարին
Փեւ տայ երկրի զարձագանս ,
Եւ թուիմ յերկնից երախանս :

Զ.

Ո՛Հ, ԹԷ ԿԱՐԷԻ.

„Եթէ Սէր ոչ ունեցիմ՝ ոչինչ եմ“:

ԱՌԱՔԵԱԼՆ.

Ach! kann ich nie . . .

Und Brust an Brust und Seel' in Seele drängen!

GOETHE.

Զ.

Ո՛Հ, ԹԷ ԿԱՐԷԻ.

Ո՛հ, թէ կարէի
Քո՛յր իմ, քեզ տանել այն շողշողուն
Աթնէի,
Որ ընդ ստիւք սփիւռ այգուն
Պատուանդան,
Զի դու քաստիցդ ելցես կապպյան
Ովկիան :

Ո՛չ, թէ կարէի
Քո՛յր իմ, քեզ սիւքն այն սիրաշունչ
Լինէի,
Ո գրոյր վարդին թեւաբերէն
Իբարձունս,
Զի մի ոգւոյդ ցընդիւր ընդ վայր
Անուշունս:

Ո՛չ, թէ կարէի
Ցօղն այն մրճիտ առաւօտուց
Լինէի,
Որ ծաղկին հոյզ լինի, եւ քօղ
Յարփւոյն ջեր,
Զի մի սըրտիկդ իխորշակէ
Թառամէր:

Ո՛չ, թէ կարէի
Ես փափկասայըն քեզ սոխակ
Լինէի,

Զի մի յամէն ըղձմայլեալ սիրտ
Ինըւադ'
Զարթնոյր յամէն շըշունչ յուսալ
Սուրբ դաշնակ :

Ո՜հ , թէ կարէի
Փոյր իմ, շինին խոնարհ եւ յարկ
Լինէի ,
Ցոր ըղձաղցրիկն արկանէ բոյն
Ծիծառնիկ ,
Անմեղութեանդ ապաւէն խորշ
Իմըրրիկ :

Ո՜հ , թէ կարէի
Քեզ սաղարթուն յամայիս ծառ
Լինէի ,
Հէգ պանդըխտին՝ եւ իջեւուստ
Յուսաափիւռ ,
Զի ըղձեւ շաղ եւ սըփռէի
Կամ՝ շուք հիւր .

Մինչ ըղկենցաղոյս
Անփորձդ եւ դու, ո՛հ, փորձեսցես
Զամճուլ լոյս,
Եւ զտապ եւ վիշտ՝ զոր ո՛չ գիտես
Դեռ զերկրի,
Քա՛ջ իմ, եւ յա՛յն ժամ ո՛ տայր զքեզ
Սփոփէի,
Ո՛հ, թէ կարէի ։

ՏԱՂ. Է.

ԱՌ ՎԱՂԱՄԵՌԻԿՆ.

„Երանի քեզ, քոյր իմ“.

Ս. ԹԱԴԷՈՍ ԱՌ ՍԱՆԴՈՒԽՏ.

Die Fremde falsche Welt ist nicht fur Dich.

SCHILLER.

Է.

ԱՌ ՎԱՂԱՄԵՌԻԿՆ.

Ա.

Ո՛հ, որ ըլլար
Զոր շուրջ ըղձեօք սփռէ աշխարհ՝
Ազատ ըղթեւ
Յոլորտ երկնից յածեր թեթեւ,
Իբր աղաւնեակ
Յաղցից ալեացըս վըտարակ,
Զանմեղութեան
Վերաբերեալ մաքուր շուշան,
Ուստի իջեր աչք անմեկին
Վակժայժ սըրտիւ հարեր ղերկին...
Ո՛հ երանի քեզ, քո՛յր իմ:

Բ.

Քոյին յանոյշ յիշատակ
Աշխարհ խղութ եւ փափաք,
Առ քեւ խընկոց երեր բոյր
Հեշտալեաց շող ոսկեթոյր.

Այլ սիրտ ամբիծ քան ըզվարդ,
Յերկնից փըթթեալ շունչ զըւարթ,
Եւ շողշողուն աչաց հիւ
Հոգւոյդ դիմակ լուսալիր,
Բարձր ունէին հայեցուած
Յաղցաւորաց վերասլաց.

Եւ քո քընքուշ ատւրք իրան
Նըրբանց խառնուածն եւ շուշան,
Խափխռ. զերկրաւ ծաւալէր
Գեղ փափկասուն եւ ըղձէր:

Թըռուեար թըռուեա՛ր երկնադէմ
Թողեալ զերկիր յետս ընդդէմ,
Որ զուր քայլիցդ ըզքո հետ
Ցիւրն որմնէր արահետ :

Զի շնորհք ըզքեւ լուսափառ
Վերամբարձեալ թեւապար՝
Ո՛չ փըշազարդ զաշխարհիս
Գիտացին ոտք քո զուղիս ,

Եւ ոչ յալիս անդ ալըղոտր
Հոգւոյդ վարսամ՝ լուսաւոր ,
Հակիրճդ իշխու երկնապար
Ոչ հեղ նըշոյլս վայրապար :

Ալացեալ աստեղն այն համգոյն
Փայլմանն խլոյդ եւ թըռչուն ,
Այսպէս սըրտից մեր յերկին
Նաղշողեցեր լուսածին ,

Եւ անդ զակօս քո թողեալ,
Եւ ամփոփեր ըղձքո փայլ:

Ո՛հ, քո պատկեր քաղցուենի
Ոչ խըրտէս, ոչ ջընջի,
Եւ այնպէս քաղցր է քո յուշ
Զի զարտօսր առնէ անուշ,
Եւ ըզկընճիռ ճակատս
Փախէ իժմիտ երկնայոյս:

Զի ի գարնան անդ յանուն
Ոչ խընդայցէ զըւարթուն,
Եւ ի վարդից հեշտ իբոյր
Զըզգայ խախտ իւր զեփիւռ:

ՏԱՂ. Ը.

ՕՆՆԻԿ.

„Շնորհալից մանուկ սուրբ եւ մաքուր“.

ՈՍԿԵԲԵՐԱՆ.

Oh! snatch'd away in beauty's bloom!

BYRON.

Ը.

ՕՆՆԻԿ.

Նախընծայ դու խայրիք
Դրախտին մեր, Օննիկ,
Փըթթեցար ոչ ծաղիկ
Գեղ խխայլ վաղանցիկ.

Քայց յերկնից ծըծեալ շունչ
Ծիլ ծըղօտ վայելուչ,
Պըճնեցար ոսկեփայլ,
Բոյր անոյշ ի ծաւալ.

Զքեզ այդուն ցօղաթուրմ
Մարգարիտ ընդ քըրքում
Տիրուհին 'մեր պարտէզ
Այցելու մինչ եռես,

Յայն բոսոր կոկոնիկ
Յայն ախորժ բոյր փափկիկ
Յայն իգեղ լուսատիպ'
Ցխուսին եռես տխալ.

Սըխրացաւ, ակնարկեաց
Իւր նաժիշտ հրեշտակաց,
Եւ իհուր թեւ' զօրրան
Քո բարձեալ եւ թըռեան:

Ո՛հ, ըզքեզ արդ յնդեմ,
Ո՛վ եղբայր իմ, դիտեմ.
Զքեզ իծոց-սըրբափայլ
Խոկուհին վերաւեալ.

Ըզքեւ, վարդ շընչաւոր,
Բիւր գըրգուանք գըրկայ Մօր.
Կայս շըթանցըն մաքուր
Ծըծելով սուրբ համբոյր:

Դու՝ զձըմեռն եւ զարուն
Յարափթիթ զուարթուն,
Դու եւ հօտ յանուշիկ
Շողշողաս անանցիկ:

Ո՛հ, ինոյն քոյդ պարտէզ
Թէ բողբոջ առ ի ես.
Թէ ի քոյդ ընդասուն
Գըտնիմ վայր եւ յանուն,

Խակ ընդէր յիս, Օնիկ,
Զիցէ սուրբ քո կընիք.
Վարդ փըթթեալդ անուշիկ,
Մինչ ես՝ փուշ եւ դըժնիկ:

ՏԱՂ Թ.

ՔՈՅՐՆ ԱՅՑԵԼՈՒ.

„Սրտացուցեր զմեզ, քոյր իմ“.

ՍՈՂՈՄՈՆ.

Da seh' ich Dich
In meinem Haus den Himmel mir erbauen.

SCHILLER.

Թ.

ՔՈՅՐՆ ԱՅՑԵԼՈՒ.

Երբ ես յաւուր խոնջ խլատակ՛
Քո՛յր իմ, առնեմ դարձ խաենեակ,
Զըւարթամայ սիրտ վըշտըմբեր,
Աննիկ սիրուն, գիտես ընդ-քեր:

— Քանզի, ո՜հ, է ինչ որ ոգւոյս
Գուշակ լինի անտարակոյս՝
Թէ ի թափուրն իմ անդ սենեակ
Քաղցր ինձ ի յայց է լեալ հրեշտակ:

— Քանզի է ինչ, չըգիտեմ զի՝
Այլ եւ ըզգամ ես խորոտի՝
Քո՛յր իմ, թէ ուր կուսիդ ըստուեր
Անց թող ըղձեա կնիք սըրբասէր:

— Քանզի դու ուր եւ գընաս հիւր՝
Իբր ըղձարկեան ես հեշտ զեփիւռ,
Որ ուրանօր դընէ զիւր քայլ՝
Թողու անդ ցօղ, բոյր եւ ըղփայլ:

— Քանզի անմեղ քոյին ոգեակ
Զերդ ծաղկափունջն է այն պըսակ՝
Որ զիւր ըղձոտ զըւարթառատ
Ի կուսական թողու ճակատ: —

Ո՛Հ, դու ըստէպ, ըստէպ ծիլ քոյր,
Ն՛Լ յանապատ եղբօրդ անդայր,
Ն՛կ եւ ինձ թող սուրբ յիշատակ,
Թո՛ղ ըղձքոյին ինձ անոյ Հրեշտակ։

Հրեշտակ՝ որ զիմ Հըսկմունս անլոյս
Շափոփիցէ քաղցրիկ լոյս,
Եւ զարտասուս յաչաց ջընջէր՝
Զոր Հէգ եղբօրդ՝ Համեւ տայ սէր։

Ժ.

ԳՈՅՁՆՆ.

Ժ.

ԴՈՅԶՆ Ն.

Ո՛չ, քանզի այդ ծիրանավարդ՝
Ի կապոյտ երկին,
Ընդ բնութիւն նորազուարթ՝
Հըրճուէ լուսածին.

Ո՛չ, քանզի սիւք հեղածաւալ՝
Ի դանդաղ լըճին,
Տայ նմին ծըփինս մանրաթաւալ,
Գող՝ առագաստին.

Ո՛չ, քանզի մի լոկ ցօղոյ շիթ՝
Ի բոյս տօթահար,
Կենաց նըմին լինի առիթ
Եւ շըքեղ շըպար.

Ո՛չ, քանզի մի եւեթ նըշոյլ՝
Ի թերթս անդ վարդին,
Բոյր եւ շընորհըս հոյլ իհոյլ
Պատճառէ նըմին.

Ո՛չ, քանզի դոյղն ինչ կարկաջիւն՝
Վըճիտ վըտակին,
Եւ սաղարթուց ախորժ շըրշիւն.
Տայ խանդ սոխակին.

Ո՛չ, քանզի մի լոկ ակնարկիք,
Մի եւեթ ժըպիտ,
Ա՛յսպէս, ո՛չ, այսպէս երջանիկ
Գործեն ըզմեր սիրտ...

Տէր , քանզի մյդալէս դայղն լինչ են
Զոր էք ընդհանուր
Հայցեն յիւրեանց կենաց պարէն ,
Ո՛հ , մի՛ զլանալ . . . տո՛ւր .

Տո՛ւր , զի մի՛ վարդըն խամրեսցի
Անցօղ եւ անլոյս ,
Տո՛ւր , զի մի՛ սիրտըն ծընդեսցի
Անսէր եւ անյո՛յս :

ՏԱՂ ԺԱ.

ՁԻ՞ ԼԱՍ.

„Կին դու, զի՞ լաս“. ՅՈՎՀ. Ի, 13.

Τί κλαίεις; τί δέ σε φρένας ἵκετο πένθος;

ΙΛΙΑΔ.

ԺԱ.

ԶԻ՞ ԼԱՍ.

—

Զի՛ դու, զի՛ քեզ,
Զի այդ հեծել իբրեւ ըղձեղ
Աղեկէզ.
Ո՞ր ըսքօղեալ աչաց քոց լոյս,
Անմեղ կոյս.
Եւ ցօղաթուրմ զերդ մանիշակ
Գըլխահակ… —

Հիմ ի ճակատ քո լուսափայլ՝
Խուժ մըռայլ,

Եւ ի ժըպիտ քո՝ կերեր
Այգ․ ըստուեր .
Հազիւ քո դեռ փայլէ գարուն
Զըւարթուն ,
Եւ ուսանիկ վայրավատին
Ամպք մըթին : —
Այլ, ո՛չ , շըրթունք քո դեռաբոյս՝
Ո՛վ իմ կոյս ,
Ըզբաժակին դեռ դառնութեան
Չառին համ.
Եւ ըզսըրտիւ քո մաքրենի
Քաղցրենի՝
Կամ մայրենի աչք գեղանի
Հովանի : —
Մի լար , ոչ մի . սըրբեա , ո՛վ կոյս
Զարտասուս ,
Մի շողշողուն փայլ այգուդ՝
Խառնել մութ .

Արշալուսոյն՝ ոչ ոչ յերկար
Տեւէ վառ,
Եւ ոչ քան զօր մի գեղազարդ
Փըթթի վարդ: —
Դեռ ժամ է քեզ, փայլեմ, ով կոյս,
Հեզալոյս.
Քաղեմ զշուշանս զոր քեզ ինուէր
Սըփռէ սէր,
Քաղեմ մինչչեւ անկցին խամուր
Յարփւոյն հուր,
Քաղեմ մինչչեւ են գեղաթափ
Խաւարափ: —
Անմեղութիւն եւ Յոյս ՚անոյշ՝
Քոյր քընքոյշ,
Զքո մանկութեամբ կան յարատեւ
Թեւ իթեւ.
Երջանկութիւն՝ տայ քեզ ժըպիտ
Խիտ առ խիտ,

Եւ զերգս երկնից հընչէ զուարթուն
Ցայգ եւ տիւ : —

Դեռ ժամ է քեզ . . . ո՛հ , ո՛ գիտէ
Մի՛ գուցէ
Վաղիւն՝ յանկարծ յամպոց իջեալ
Անդ թեթեւս՝
Իբր ըզծիծառըն տարագնաց
Իձմերաց՝
Եւ մանկութիւն , անուրջք եւ յոյս
Ասցեն խոյս : —

Վաղիւ՝ գուցէ յանկարծ ամպրոպք
Եւ այշոպք
Մըթացուցեն ըզքո գարուն
Զըւարթուն .
Շաքօղեսցի երկին կապոյտ
Քո օդւոյդ ,
Ի՛խորշ սըրտիդ ելցեն ալիք
Ծըփալիք . . . . —

Ո՛Հ. կեանք տըխուր եւ վըշտալից
Են, ո՛վ Լոյս.
Չիք ինչ յաստիս, չիք որ խաւարերդ
Մընայ զերծ.
Վարդից' են փուշք, սիրոյ' թախիծք
Գըտնան կիցք,
Եւ գեղազգոյն աւուրցն ընթեր'
Սեւ գիշեր: —

Մի՛ լար. դեռ քեզ' ամենայն ինչ
Փայլէ ջինջ...
Գայցեն աւուրք, ո՛չ անագան,
Ո՛վ կուսան,
Յոր վարդագոյն քօղն անկց' իբաց
Քոց բըբաց,
Եւ զխակականն էից երես
Դու տեսցես: —

Տեսցես' զի որ շողան յաստիս
Լուսալիս'

Նըման գընդիցն են բոցային
Երկնին ,
Որ իբացուստ՝ զօշատեն զակն ,
Այլ դիտակն
Նըշմարէ յայն ոչ լոյս պայծառ՝
Այլ խաւար : —

Մի՛ լար , ով կոյս , մի իբր ըզմեզ
Աղեկէզ .
Գուցէ այսօր քեզ արտասունք
Թուին քաղցունք ,
Անփորձդ . . . իցեւ զօր մի չասես
Իբր ըզմեզ .
« Ո՛հ , արտասուաց՝ չիք ինչ համգոյն
Դառնագոյն » :

ՏԱՂ ԺԲ.

ԲԱԺԻՆ ԻՄ.

Ut flos in septis secretus nascitur hortis,
Sic virgo dum intacta manet.

CATULL.

ԺԲ.

ԲԱԺԻՆ ԻՄ.

—

Իբր ըզթիթեռնիկ'
Որ իծաղկէ թըռչի ծաղիկ,
Սլանալ ճախրել զըւարթագին
Խընդից խինդ անմեղ սըրտին,
Ա՛յս է քո բաժին:

Իբր ըզտերեւիկ'
Որ իբունոյն արտալածիկ,
Հողմոց իհողմ վարի ցըրտին,
Վըշտաց իվիշտ բախել ուժգին,
Ա՛յս է իմ բաժին: —

Իբր ըղշուշանիկ՝
Վէտ վէտ ի ջուրց ծըփինա մեղմիկ ,
Բուրել անույշ յառաւօտին ,
Եւ ըզմայլել զակն եւ զոգին ,
Ա՛յս է քո բաժին :

Իբրու զեղէգնիկ՝
Մեռեալ լըճին յափ տըղմոտիկ ,
Առ տըխրութեանց լըճաւ խորին
Կալ ծըփծըփել երերադին ,
Ա՛յս է իմ բաժին : —

Իբր ըզծըմակիկ՝
Լըցեալ իւղյս եւ իցօղիկ ,
Բըխել աղբերըս զովադին ,
Փըթթել ծաղկունս բիւր իծոցին ,
Ա՛յս է քո բաժին :

Իբր ամուլ դաշտիկ՝
Անկեալ խոպան տըրտմազդեցիկ ,

Ուր ոչ դալար հերձուէ զոդին ,
Ո՛չ մի ըստուեր ուղեւորին ,
Ա՛յս է իմ բաժին : —

Իբր ըղձախակիկ՝
Վարդից յուղէշ ցօղածըփիկ ,
Երգել զոդւոյն քո կուսային
Գարուն գըւարթ եւ երկնային ,
Ա՛յս է քո բաժին :

Իբր ըղբու մէնիկ՝
Որ ջայլս առնու սըգազդեցիկ ,
Մընչել , հեծել , լալ մըթադին ,
Ըզցայգ ցերեկ մա՛հ խըրտոին . . . . .
Վա՜հ , ա՛յս իմ բաժին :

ՏԱՂ ԺԳ.

ՄԱՅՐ ՈՐԴԻՈՎՔ ԲԵՐԿՐԵԱԼ.

Da bin ich wieder! Das ist meine Hütte!
Ich stehe wieder auf dem Meinigen!

SCHILLER.

ԺԴ.

ՄԱՅՐ ՈՐԴԻՈՎՔ ԲԵՐԿՐԵԱԼ.

Սաղմոս.

Այն ինչ տըւեալ դեռ ըղձամբայր
Առ անձկալին մայր եւ քոյր,
Այլ ինչ խառնեալ գլխն ընդ նոցուն
Զըւարթ արտօսր յարտասուս,
Փութամ սըրտիւ դեռ դողդոջուն
Աստուած, իքո ալէլուս:

Օրհնութիւն Տէր քեզ տայ պանդուխտ
Զի ըղձորս լըսար զուխտ.
Զի միւս անգամ եսուր լսել
Մօր զանուշ ձայն. «Որդեակ իմ» . . .
Զի միւս անգամ զիմ քոյր մընչել
«Սիրեմ ըզքեզ, եղբայր իմ» : —

Օրհնութիւն քեզ, որ զիմ խոնարհ
Յարկ՝ ոչ առնես արհամարհ,
Այլ խըրշտաց իսկ ծմերանի
Պահես ըզմայր յիւրն իւրյն,
Եւ զթեւս նորա տաս հովանի
Մատաղերամ մանկըտույն : —

Ո՛հ իգըլուխն այն սիրեցեալ՝
Մի՛ տար ամաց մերձենալ,
Մի՛ տեսցեն աչք նորա լալիք,
Մի՛ 'նդ սիրան հարցին ցուք յերեր.
Ի՛խոր շըրթունան՝ իբր անոյշ սիք
Մի՛ զքեան իմ շունչ պակասեր :—

Պահեա՛ Աստուած ցուղ զայս փափուկ
Յոր յենու մօրն իմ բազուկ.
Քոյրն իմ գանձ է նորա սրտին,
Քոյր իմ նըշոյլ իւր բըբաց.
Քոյր իմ արեւն առաւօտին
Որ սըրբէ զցօղս արտասուաց: —

Ո՛հ, մի՛ 'նդ նոսա անկցի խըռովոց,
Ո՛վ Տէր, մահուն սուր յոտոց,
Այլ գերդ կըրկին արմաւենիք
Իգնացս առուաց հեղասոյր,
Աճեսցեն, Տէր, միշտ դալարիք,
Միշտ անբաժանք մայրս եւ քոյր:

ՏԱՂ. ԺԴ.

Հ Ա Յ Ր Ն.

Dort droben ist dein Vater! Den ruf' an!

SCHILLER

ԺԴ.

ՀԱՅՐՆ.

Զի՛ քոյր, — արտօսր յակամայիս — ,
Կողկողագին յիս զի՛ նայիս . . .
Քեզ մխիթար այս բերք տայցեն
Որ չիթս արեան արտահոսեն :

Զի՛ զգաղգաջուն քոյին ծոցիկ
Ցենուլ յայս սիրտ իբր առ խեչիկ .
Մընաց սըրտիս այս ղաղփաղփուն
Արիութիւն մընաց նորուն . . .

Թըռչնիկ, յուսոյ խմբերգէն
Ընդ յաղթ կաղնեաւ քեզ ապաւէն.
Վա՜հ, սա եղէգն է ապիկար
Յահեղ հողմոց լեռան դիր եւ տար:

Ո՛հ, քանզի դու ըղբայն խընդրես՝
Հէգ որբ, անկեալդ յօտար երէզ ..
Ո՛հ, քանզի ես խընդրեմ ըղբուն
Ուստ խըլեցայ յաւուրցս արբուն...

Ո՛հ, քանզի նոյն ցաւք աղեկէզ
Հարեալ խմի այլր զխ ընդ քեզ,
Իհեղ շըրթանցդ համեն հեծկուն,
Եւ խորտէս յայս սեաւ արկուն...

Ո՛հ, քանզի նոյն դառն արտասուք
Զեռամն յաչաց մեր քան զատուք,
Եւ մըխիթար ոհ դէթ այս չիք
Թէ զհոր թանամն ասկերտուք...

Օ՜ն, զակընկոր գլուխս կյերեր
Մի՛ յայս երկիր, տարցո՛ւք խլեր...
Զոր Հէգ ողբամք քոյր եւ եղբայր.
Յերկի՜ն, յերկի՜նս անդ է մեր Հայր:

ՏԱՂ ԺԵ.

ՓԱՌՔ ԵՒ ՄԷՐ.

ՃԵ.

ՓԱՌՔ ԵՒ ՍԷՐ.

Ո՛հ, մի՛ զփառաց ինձ մի՛ խօսիր,
Ո՛վ քաղցր իմ՝ ազնւակ,
Զի փառաց ձայն խըրոխտալիր՝
Ինձ չունի դաշնակ։

Յորժամ փառաց զանուն լըսեմ՝
Եւ տօնս կեղծամիտ,
Ըզգլուխ շարժեալ եւ անցանեմ,
Իդառըն ժըպտիտ։

Զի՛նչ իցեն փառք՝ համայն փայլմամբ
Շլացուցիչ աչաց ,
Բայց դո՛յզն ինչ շող՝ յոր դոյզն ինչ ամբ
Զըգէ ըստուերած :

Զի՛նչ իցեն փառք՝ ուր դարք ըղձետ
Վազեն ոգի 'բուին .
Բայց դո՛յզն ինչ ծուխ՝ ցընդեալ անհետ
Դոյզն իշունչ վաղուին :

Ո՛չ , քան զերազս եւ լոյծ ալիս
Չե՛ն կայկայուն փառք .
Եւ ճակատուն նորա դափնիք
Չե՛ն մշտադալարք :

Ո՛հ , մի զփառաց ինձ մի խօսիր ,
Ո՛վ նազելի կոյս ,
Թէ կամիս իմ ցանկաս յաղթիւ
Բորբոքել խրախոյս :

Կամիս զի քնարս իմ մաշածոյ
Հանցէ մի դաշնակ.
Ասա՛ նըմին բան մի սիրոյ,
Ո՛վ քաղցր իմ Հրեշտակ:

Սո՛ւտ է փառաց սուտ է ճաճանչ,
Եւ հրապոյրք նենգող.
Փայլ ճըշմարիտ՝ ինձ հիասքանչ
Բըբացդ է մի շող:

Ո՛չ ըղփառուաց սիրեմ շըռինդ
Եւ փողոց շառաչ,
Այլ ըղբարբառ քո սըրտաթինդ,
Եւ զանոյշ ատաչ:

Զի՛ փայլ ինձ այւք թէ յօրանան
Իգանձ եւ ալատ,
Ըզխրատ ունիմ ինձ յօթեւան,
Եւ այն չիցէ շատ:

Այլո՜ց, այլո՜ց ծաղիք եւ դընդլին
Եւ յաղթանակք խիտ.
Ես արտասուօք տամ դոհութիւն
Ընդ մի քո ժըպիտ:

Ո՛հ, նախանձիմ ոչ ես իկուծ
Նիրմաց բաղմաշուք,
Թէ դու յիմ հող անկցիս իդուծ՝
Զերդ հրեշտակ խուղ:

Թո՛ղ պերճ դալինիք պըճնեն իզարդ
Զայլոց մահարձան.
Փառըը ինձ զուկերբս է դոյզն ինչ վարդ
Զոր ցօղք քո թանան:

ԺԶ.

ՌՈԶԱԼԻ.

Quelquefois seulement le passant arrêté
: Elle avait seize ans ; c'est bien tôt pour mourir!

LAMARTINE.

Gli occhi miei non si posarono
Sovra te pur una volta ;
M'eri ignota. Eppur m'ascolta .

PRATI.

ԺԶ.

ՌՈԶԱԼԻ·

Ո՛չ եւս այլ կաս, Ռոզալի,
Ո՛չ եւս այլ կեանս նազելի.
Ո՛չ եւս այլ աչք քո անուշ,
Ո՛չ եւս հասակ քո քընքուշ...
Չի՛ք քո այլ չի՛ք յաշխարհի
Բայց այս պատկեր, Ռոզալի՛:

Բայց այս պատկեր՝ ուր թողեր
Զանմահ ոգւոյ քո ըստուեր.
Այլ եւ ըստուեր քո միայն՝
Շարժէ ըղձիրտս ամենայն,
Զի է ըստուեր հրեշտակի
Քոյին պատկեր, Ռոզալի՛:

Ո՞ւր են, ո՜հ, ո՛ւր, ո՛վ կուսան,
Քո ամք դալար վեշտասան.
Ո՞ւր մանկութեան քո ծաղիկ,
Ո՞ւր քոյին յոյսք գեղեցիկ.
Ո՞ւր քո ժըպիտք գարնանի,
Ո՞ւր ես դու ո՛ւր, Ռոզալի՜:

Զիմըրդ.... իըմըձ սեաւ հողոյն
Հանգչի գըլուխ քո սիրուն.
Եւ ջահք աչաց քո պայծառ՝
Որ դեռ վառեն յայս պատառ,
Փակեալ են ո՜հ աշխարհի
Եւ բաց յերկնին, Ռոզալի՜:

Աշխարհի՝ որ կյակճիւ
Ցանմեղ ոգիդ լուսալիր,
Քեզ խոստանայր որչափ իւր
Գըրգանք վայելք բիւր եւ բիւր,
Վարդեր ցանեալ գըրկալի
Վարդից հանդէպ, Ռոզալի՜:

Բայց երբ վարդից երկրաւոր
Մեք ըզմայլիմք ի շընորհ,
Դու սուր աչօք տեսեր փուշ
Ի գեղ եւ հոտն այն անուշ.
Երկնից վարդից անձկալի,
ՅԱդէն սլացար, Ռոզալի:

Սլացար անմեղ, բայց ով կոյս,
Քո սիրելեաց տարար յոյս,
Ո՛վ ըմփոփէ զհէգ քո մայր,
Ո՛վ ըզքո քոյր եւ զեղբայր,
Ո՛վ զազգականս ցաւալի
Որ լան ըզքեզ, Ռոզալի:

Լա՛ն . . . եւ զիարդ ըմփոփին'
Որք ըզհրեշտակ կորուսին.
Որոց ոչ եւս այլ ի լուր
Հընչէ քո ձայն քաղցրալուր,
Ոյց սիրտ ոչ եւս այլ հըրճուի
Ի քո համբոյր, Ռոզալի:

Նա՛ն . . . ո՜հ, եւ թէր հանդուրժեն
Քո սիրայինք համբոյրէն,
Մինչ եւ օտարք խակ անբաւ՝
Մահուդ իլուր վաղաղրաւ՝
Արտօսր հեղին սրգալի
Քո դագաղիդ, Ռոզալի:

Օտար եւ ես, ով կուսան,
Չեղէ տեսլեան քում արժան,
Այլ ներքեւ յամի այս խոաղ,
Եւ յաւաստ ցօղքս եւ յաւող
Զոր արձակեմ զհետ քոյին
Ո՛չ իհող՝ ոչ, այլ յերկին:

ՎԱՐԴԵՆԻՔ

ԳԻՐՔ Գ.

ՏԱՂ Ա.

ՎԱՐԴ ԿԻՍԱԹԱՌԱՄ.

Fu si breve la tua vita,
Rosa bella!
Fresca jeri, oggi appassita,
Non più quella.

ROMANI.

Ա.

ՎԱՐԴ ԿԻՍԱԹԱՌԱՄ.

—

Ո՛չ, եւ դու սկըսար
Սըխրալիդ իմ վարդ
Թօթափել զհազար
Տերեւս գեղազարդ.

Ո՛հ եւ դու, ծաղիկ
Իմ գորովայուշ,
Կապտես իկապմինկ
Թերթիցդ եւ անուշ:

Այդ մէն մի խամուր
Զոր թողուս տերեւ՝
Քանի զիմ տըխուր
Շունչ ունին զիւրեւ . . .

Քանի համբուրից
Են հետք ինոսին,
Զոր եռանդնալից
Շըրթունք իմ թողին . . .

Քանի հեշտ կայլակք
Իմէն մի 'նոսին,
Քանի յիշատակք
Աւուրց սիրային . . . .

Արդ իբրեւ յաւազ
Սիրելւոյն անուն՝
Զոր գըծեաց նաւազ
Մատամբ դողդոջուն ,

Հասեալ հողմն ըզյետ
Թեւօք երերուն ,
Եղծանէ անհետ
Ըզդրոշմ եւ զանուն .

Եւ իքեզ այսպէս՝
Յօղք , համբոյր եւ շունչ
Եղծան փութապէս
Մահուն իշըշունջ . . . .

Աւաղ զինչ օգուտ
Յայդքանի սիրոյ .
Սըրտի զինչ օգուտ
Տրոփմանցն եւ յուսոյ ,

Յորժամ իբր ըղձոյդ
Ի՛ անմեղ յոյս եւ սէր
Թափին փոյթ ընդ փոյթ
Եւ գընան յաւէր:

ՏԱՂ Բ.

ԱՌ ՔԵԶ.

Anna soror!

VIRGIL

Oh Anne! . . . sweet Anne!

BYRON

Բ.

ԱՌ ՔԵԶ.

Առ քե՛զ, ո՛վ կոյս, դարձեալ առ քեզ,
Զի եւ առ ո՛ այլ խորհիմ ես .
Առ ո՛ զմըրմունջ իւր կըն ոգեակ ,
Առ ո՛ քընարս զիւր դաշնակ :

Առ քե՛զ մըտաց իմոց երկունք ,
Առ քե՛զ բոլոր իղձք , անդաձմունք ,
Առ քե՛զ , ո՛վ կոյս , առ քեզ՝ նըւէր
Եւ սըրտեկին իմ կոյս սէր :

Առ քեզ՝ յորժամ միայն կամ ես,
Առ քեզ՝ յակումբ մեծահանդէս,
Ամէն ուրեք զի բաց իքէն
Աչք իմ ոչ զոք տեսանեն:

Ո՛հ, ուր դու ես՝ համայն ինձ անդ
Թուի ժպտիլ, բուրումն եւ խանդ,
Եւ առապարք՝ թէ կամ ընդ քեզ՝
Թուին ծաղկել ինձ պարտէզ:

Իսկ ուր բըբացդ ինձ չիք նըշոյլ՝
Թ' եւ գեղանեաց իցեմ ի հոյլ,
Եւ հեշտալիք՝ղինեւ համայն՝
Այլ ինձ թուիմ գոլ միայն:

Տես եւ յերկնին գունտքն այն խաւար
Թէ եւ յաստեղց գըրգին խպար,
Այլ լոկ յարփւոյն ցոլս հրաշազարդ
Փայլեն նոցա դէմք զուարթ:

Այսպէս եւ իմ սիրտ կայ մըթին ,
Անմասն իշող անդ օտարին ,
Մինչեւ ոդւոյդ փայլ, ով իմ կոյս ,
Հեղու զնովաւ կենաց լոյս :

Այո կենաց ինձ լոյս կենաց
Ծագեն յանոյշ քոյին բըբաց ,
Իքո բըբաց՝ որ միայն են
Զի զներքին ցաւս իմ դիտեն :

Ա՛հ , թէ ինձ քո ակնարկք չէին՝
Զինչ իմ թըշուառ լինէր հոգին....
Ո՛վ, թէ հեզիկ բարբառ քո չէր՝
Զինչ հէգ իմ սիրտ եղանէր :

Առ ո՞ ըզվիշտս իմ տալ յաւանդ՝
Թէ չէր ինձ սիրտ քո խանդակաթ .
Առ ո՞ թափել զիմ արտասուս՝
Թէ չէր ինձ ծոց քո , ով կոյս :

Յորժամ ես լամ կառեալ առ քեւ՝
Վըշտաց զիմ բեռն ըզգամ թեթեւ.
Յորժամ առ քեւ հեծեմ, ով կոյս,
Սիրտ իմ յերկնից լընու լոյս:

Եւ երբ խղուճս՝ ընդ քո մըրմունջ
Խառնեմ առ Տէր զիմ խոր մըռունչ,
Ըզգամ յաղօթս իմ նոր եռանդ,
Նմին հաւատքս անվըկանդ:

Եւ գոհանամ անդ ըզՏեառնէ՝
Զի ոչ խապառ թըշուառ առնէ,
Եւ ոչ ըզձմեռն խակ դառնաշունչ
Զըրկէ յանոյշ մի շըշունչ:

Եւ գոհանամ զի եւ փըշոց
Տայ շողշողել վարդ-իւք ծոց,
Եւ աղտաղտին Ովկէանու
Խառնէ յալիս քաղցր առու:

Եւ գոհանամ զի լուռ յանտառ
Տայ սօսաւիւն ոստոց դալար ,
Եւ անծաղիկ թփոց անդարդ-
Ըղձըմճըղկանց բոյն զըւարթ :

Եւ գոհանամ զի գիշերին
Մըխիթարիչ եա ըղլուսին ,
Եւ խորտախ խաւար անլոյս '
Ըզսէր քոյին , ով իմ կոյս :

ՏԱՂ Գ.

ՊԱՆԴՈՒԽՏՆ.

«Եղիցին կամք քո».

ՓՐԿԻՉՆ.

Գ.

ՊԱՆԴՈՒԽՏՆ.

Ահա դարձեալ զյարկն հայրենի
Հրամանն առնես թողուլ համբուն.
Ահա դարձեալ զցուպ պանդխտի
Տաս դու ի ձեռս իմ դողդոջուն....
— Աստուած իմ, կամք քո լիցի:

Ո՛ գիտէ, ո՛հ, եթէ անդրէն
Պանդխտին ոտք անադամի
Մըտցեն ընդ դուռն ուստ ելանեն.

Կամ՝ զիւր երդին ծուխ ծըխանի
Միանգամ աչք իւր տեսցեն :

Ո՛ գիտէ, ո՛չ, թէ այս համբոյր
Զոր հէգ պանդուխտն աչք յարտասուք՝
Տայ մօրն եւ քեռ հեղահամբոյր,
Լիցի յետին՝ զոր իւր շրթունք
Ընծայեն մօրն եւ առ քոյր :

Ո՞ գիտէ ձայնքս հեկեկալից
Այլ եւս հասցեն նորին իլուր .
Ո՞ գիտէ սիրտն իւր հըրճուալից
Բաբախիցէ այլ եւս ինուր
Ի վերայ քաղցր այս սըրտից . . . .

Ո՞ գիտէ, ո . . . բայց դու գիտես,
Եւ յաստեղեայ քոյին գահոյս
Ցնմնչ Աստուած, ո՛չ, տեսանես
Թէ յոյլ արդեօք են ելք ուղւոյս
Զոր մատնանիշ ինձ առնես :

Գուցէ թէ քայլք պանդըխտին՝ դեռ
Ոչ ըստացան վէրս բաւական.
Գուցէ դեռ նոր փուշք տան հրաւէր...
Գուցէ բաց խոկ է իմ տապան,
Եւ յայն զիս յայն յըղես, Տէր:

Երթամ... այլ ո՛չ, իմ սէրս հողին
Ո՛չ գայցէ մայրն իմ տալ համբոյր,
Եւ արտասուօք իւր ցօղադին
Զուարթեցէ ծաղկունս իմ քնոյ.....

. . . .

Այլ կամք քո, Տէր, եղիցին:

Դ.

ԳԵՐԵԶՄԱՆ ՀՕՐ.

„Արդ փոխանակ խրախճանութեանն՝ խմբերայ գերեզմանի ողբս առնելով ողորմելի հառաչեմ“:

ԽՈՐԵՆ. Գ.

Դ.

ԳԵՐԵԶՄԱՆ ՀՕՐ.

Ո՛Հ, այս վերջին, վերջին նուագ
Հայր իմ, առ քեզ գամ.
Վերջին անգամ է այս հաղագ
Իւ ընքեզ կարդամ:

Ընկալ դշխոյն համբոյրս խղող
Արտասուօք թրջուած,
Զոր քեզ տամ... քեզ՝ մյս ինքն իհող
Ցոր ծածկիս դու, հայր:

Հայր, ընդհառաչս հեղձամղձուկս
Զորդւոյդ լըսիցես.
Հայր, ընդհամբոյրս իմ շառաչուկս
Անդուստ ընկալցես . . . .

Ըզքեզ կարդայ իծունկս որդիդ ,
Հայր իմ, ով Հայր իմ.
Եւ չտաս ծանօթ պատասխանիդ՝
„Աստ եմ, որդեակ իմ“ :

Ո՞ւր է քո հուր ժըպիտ անուշ
Եւ ձայն քաղցուենի ,
Ո՞ւր ոհ գըգուանքդ ինձ փաղաքուշ
Իգիրկս հայրենի :

Բաղդն ապառում ոչ յայնց եւեթ
Զրկեաց տարաժամ,
Այլ եւ չեթող աւնուլ ինձ դէթ
Զօրհնութիւն մահուան :

Չերթող յետին քո զակնարկիս
Ծողոմել որդւոյս ,
Ո՛չ զերկնաւաց ըղձունչք՝ յոգխ
Ծաւալել կյոյս . . . . .

Արդ եւ շընորհ ժըխատէ ինձ զայս՝
Վերջին՝ զոր հայցեմ,
Զի աստ մահուդ կացեալ իկայս՝
Շիրմիդ պաշտիցեմ:

Զի աստ զամկերադ ողողեցից
Յարտասուս անծայր ,
Եւ աստ ըղկեանս իմ կընքեցից
Հեծեծելով „Հայր“ . . . .

— Արդ դընամ . . . ո՛չ , քեցեմ ուժգին
Պանդուխտ առ իքէն ,
Իբրեւ ըղնաւ զոր ահագին
Հողմք յեղերց վարեն :

Ո՛ գիտէ ո՛չ, թէ միս անգամ
Ըզպանդուխտ որդւոյդ
Հեկեկալիր լսիցես ձայն ,
Զգլուխն եդեալ հողոյդ :

Ահա գընամ, գընամ լըքեալ
Մայր եւ քոյր խուռն ,
Եւ զքեզ , ով Հայր , ըզքեզ թողեալ
Իշխրխոյ անշուք :

Գընամ, թողեալ դառն յիշատակ
Զայս իմ զարտասուս ,
Զի զտապանաւ քո խլըսակ
Բուսուսցէ ծաղկունս .

Գընամ եւ զսիրտ թողում յաւանդ
Ըզսիրտ քո որդւոյն ,
Զի զթեւ հարցէ միշտ առ տապանդ,
Զերդ ծիծառն՝ յիւր բոյն :

Առ քեւ ոգիս խառն ընդ զեփիւռ
Հեծծելով ողջոյն ,
Ձախ եւ գիշեր մաղթեսցէ սփիւռ
Քեզ „Խաղաղութիւն" . . .

Ո՛հ , ես պանդուխտ անկայց ընդ հու
Իցաւոց ուղիս ,
Իբրեւ ըղձէղ վարեալ ի ծուփ
Յալեաց կոյլիս :

Երթայց բաղդ-ին նետից յաւաջ
Տալ ըզլանջ թիրախ . . .
Այլ դու ի ծոց շիրմիդ կանաչ
Հայր , Հանգիր խաղաղ :

Հանգիր , Հանգիր քաղցր ամուսնոյդ
Յաղօթս ողբեշունչ ,
Հանգիր դըստեր քո յանձանձրոյթ
Արտասուաց մըրմունջ :

Հրեշտակն որ գնա յիմ Գողգոթայ
Տանի մահաւըն ,
Ըղձերդ իթեւս իւր շափիւղայ
Հայր , Հանգէ յերկին :

✝

Ե.

ՄԱՅՐՆ ԵՒ ՔՈՅՐ.

Ե.

ՄԱՅՐՆ ԵՒ ՔՈՅՐ.

—

Այս ժամ իցէ զի՛նոքին'
Մայր իմ եւ քոյր' երկոքին
Արկեալ ըզգ-իրկըս միմեանց
Իպատըշգամ ծոլափանց ,
Հային տըխուր ընդ ալիս ,
Ուր ըզվերջին տեսին զիս .
Հային հային , ո՛հ , ա՛նկյս
Խառնեալ արտօսր յարտասուս :

Այս ժամ իցէ զի մայր իմ
Հեծէ՝ թէ ուր է որդին.
Այս ժամ իցէ զի քոյր իմ
Խընդրէ զհատոր իւր սրտին.
Եւ ես յայս ժամ յուսահատ
Ըզմայր ըզքոյր սիրահրատ
Խընդրեմ իզուր եւ հեծեմ,
Եւ զմայր եւ քոյր չգտանեմ։

Չըգտանեմ ըզմօր ոչ
Բիւր խընամ սիրտ իթընդոջ.
Չըգտանեմ ոչ ըզքեռ
Քաղցրիկ ժըպիտս եւ աչեր,
Ո՛չ զիւր սուրբ աղապատանս
Եւ զանուշակ ո՛չ ըզբանս,
Որ խըրտիս դառն խլէր
Իբրեւ ըզմեղր իջանէր....

Ա՜հ, չգտանեմ զնոսին,
Այլ ինձ ետուր ընդ նոցին
Դէմս անծանօթ անժըպիտ,
Անկարեկիր եւ ցուրտ սիրտ,
Որ յիմ տըխուր հառաչանս
Յիս ականջըն խղարմանս,
Կամ յարտասուս իմ լըռւին'
Ո՜վ Տէր, իծաղր հատանին....

Բաքէ, եւ հիմ մահացուաց
Սիրտք անզգայ դո՛ն վըշտաց.
Ընդէ՞ր այսպէս ապիկար
Է արտասուացըն բարբառ,
Եւ աղաղակք հեծութեանց
Ո՜հ, առ իմք ոչ թափանց
Գընան սըրտից ընդ պահանգ,
Հանել անդ խոր արձագանգ:

Այլ քեզ թըշուառ սիրտ առ իմ
Խընդրել բարբառ մըտերիմ .
Եթէ աշխարհ ի քո սուգ
Տայ արտասուացդ արտասուք՝
Ցաւք քո եւ վիշտք մահացու
Թեթեւացին ինչ այնու .
Կամ կարեկից բանք տըխուր
Տացեն քեզ մայր եւ ըղբա՜յր :

Ո՛չ , մա՛յր իմ , ո՛չ . . . օտարին
Արտասուաց ուխք տըրտմածին՝
Զարժեն ըղշիթ մի ցօղոյ
Զոր քեզ հոսէ որդին քոյ .
Եւ թէ զերկնից գըթութիւն
Շարժէ սըրտից հեծութիւն ,
Ո՛չ , չե՛ն ցուրտ բանք օտարին
Որ ընդ շըրթամբ մեռանին . . .

Այլ հառաչմունք այն անտանձ՝
Որ յիմ թըռչին բոց շըրթանց,
Եւ զգութ Հայցեն Բարձրեալըն՝
Մա՛յր, սիրայնոյ քո գըլխոյն, —
Եւ զայգասփիւռ ցօղ եւ լոյս
Միշտ իքոյին ճակատ կոյս,
Եւ միշտ սըրտիդ իծաղիկ
Բուրմունս անանց, ով Աննիկ։

ՏԱՂ Զ.

ԶԵՓԻՒՌ.

¡ Ido , idos en paz vientos alatos.

ROMANCERO

Զ.

ԶԵՓԻՒՌ.

Զեփիւռ, զեփիւռ,
Ուստի գաս Հիւր,
Ուստի թեւեր քո ծաղկածին
Սլացեալ կայտառն զըւարթագին.

Զեփիւռ, զեփիւռ,
Հրեշտակ մեզ Հիւր,
Զինչ սպանդըխտին սիրակորոյս
Բերես ժըպիտ թէ արտասուս :

Զեփիւռ զեփիւռ,
Ո՛վ ցօղասփիւռ,
Սիրտս այս քան զտունկս ամէն խամուր
Քեզ մնայ, ունիս ցօղս ոգետուր:

Զեփիւռ, զեփիւռ,
Թեւոյդ խշխիւ
Ունիս՝ ունիս ինձ մի անուն
Որ կայ սքօղեալ յիմ թերթս ոգւոյն

Զեփիւռ, զեփիւռ,
Ո՛վ հեշտասփիւռ,
Ածես՝ ածես ինձ մի համբոյր
Զոր քեզ յաւանդ ետ հեզ իմ քոյր:

Զեփիւռ, զեփիւռ,
Ո՛վ կենսասփիւռ,
Էից համայն... ո՜հ եւ սրտիս
Ըղկենսաբերն ըղձէր ունիս....

Այլ դու զեփիւռ ,
Վա՜հ , չես ինձ հիւր .
Յատ՛ն իմատին սուրաս հըրճուիս
Վարդից ընդ ծիլս եւ ջինջ ալիս :

— Ո՛հ , պանդըխտին ,
Այրած սըրտին՝
Բաժին մըրրիկք են եւ կայծակ,
Եւ ոչ ժըպիտք քո անուշակ ,
Ո՛վ կենսատիւռ
Զեփիւռ , զեփիւռ :

ՏԱՂ Է.

ՄԱՆԻՃԱԿՆ.

Է.

ՄԱՆԻՇԱԿՆ.

Իծաղկալից հովտին պարոյր՝
Զոյր սիրճաքն ըստուերս անդոյր՝
Դու անձկանօք չոգայ ես, քո՛յր,
Յիշատակաւ քո բաղում
Մեղմել զիմ ցաւս անպատում.

Չոգայ զի զցաւս իմ ամոքեմ,
Այլ, ո՛հ, յուսոյս իմ յետս ընդդէմ՝
Յաւք զայրացան խոխրա անդէն,
Զի ամե՛նայն ինչ ըղքեղ
Ինձ յուշ առնէր աղեկէզ:

Սօսին՝ յոյր բուն դու հանգչէիր,
Ծաղկունք՝ ո՛ց ջուր ափով տայիր,
Պայրք՝ զոր բըբօք քո գըրգէիր,
Ամենայն ինչ, ո՜հ, ամէն
Հարցանէին ինձ ըզքէն:

Եւ այն ծըմակ զոր դու, Անիկ,
Զուարթ առնէիր իձայն քաղցրիկ,
Կայր ինձ համգոյն խուռ լըռիկ,
Եւ սոխակ՝ զո՛ւր ըսպասէր
Յառնել երգոց քոց ընկեր:

Մերձ առ քոյին բիւրեղ առուակ,
Նըստեալ յարտօսր՝ գլուխ վայրահակ,
Տեսի տըխուր զայս մանուշակ,
Զի էր պատկեր իմ սըրտի,
Եւ հառաչմամբ քաղեցի:

Ընկմո՛ւ... աչացս իմ ցօղք իջուր
Եւ բացակէզ շըրթանցս համբոյր՝
Բարձին նորան ըղձոյր եւ բոյր...
Չի, ո՛հ, համայն զոր սիրեմ՝
Ա՛յսպէս թօշնի մահուանէմ :

Յոյսք եւ երազք իմ ոսկեթեւ
Թօթափեցան քան ըղտերեւ.
Եւ արդ դերդ ծառ հողմադեղեւ
Զըստեսանեմ շուրջ զինեւ
Բայց ըղձըմնուն յարատեւ :

Համայն ուրեք ուր սիրտ մը կծոյծ
Սերմն ինչ էարկ իծախտ անոյշ,
Համայն ուրեք, ո՛հ, քաղեաց փուշ...
Կամ եղ հիւսիս եւ ցըրուեաց,
Կամ հար խորշակն եւ այրեաց :

Դո՛ւ լոկ մնայիր խնուշս իմ վարդ,
Դո՛ւ, կո՛յս, ի ձմեռն իմ սիւք զըւարթ,
Դո՛ւ ստուեր ախորժ կենս անապատ...
Բայց արդ սլացար, ո՛չ եւս ես,
Ա՛հ, եւ զիմո՛րդ կերցից ես.

— Որպէս անտառ՝ ուր թռչո՛ւն չիք...
— Որպէս հովիտ՝ ուր վըտա՛կ չիք...
— Որպէս քընար՝ որոյ լա՛ր չիք...
— Որպէս առանց բոցոյ ջահ...
— Եւ որպէս սիրտ՝ մերձ իմնհ:

ՏԱՂ Ը.

Ո՛Հ, ԱՅՍ ԺԱՄ Է.

Il est si doux de voir et
d'admirer ensemble!

LAFONTAINE.

Ը.

Ո՛Հ, ԱՅՍ ԺԱՄ Է.

—

Ա.

Ո՛հ, այս ժամ է՝
Այս սիրելին է մեր ժամ՝
Ուր անձկալից
Մնայաք յերկից տըւընջեան.
Այս այն զանգակ,

Այս այն տըխուր է զանգակ՝
Որ մեզ լինէր հրաւիրակ.

Յայնժամ ոգիքս՝
Ոյց մի խութ էր շուրջ՝ մեր,
Քո առաջի
Սըրբանոյին, սիրոյ Տէր.
Իբրեւ ըղխունկ
Հերձեալ կըրկին ի պատառ
Ոսկեկուռն ի բուրվառ:

Քանիցս անդ Տէր
Ըզմեր սըրտից գեղաբոյս,
Լըսար մըրմունջ՝
Վառեալ հաւատ եւ յոյս,
Ճախր կյերկին
Ընդ մըկանունս լուսազանգ՝
Որ մեզ տայրն արձագանգ:

Սիրտքն այն մատաղ'
Ուր շողշողայր դեռ շուշան,
Հեշտանային
Յաւէտ աւուրն խոյն ժամ,
Ուր բընութիւն
Խաղաղացեալ դաշնակցէր
Ընդ ոգեափիւռ անդորր մեր:

Եւ սիրէաք
Ըղտունկն այն քաղցր խբուրմունս,
Որ ըղտունջեան
Անտեսելով հրապուրմունս,
Իգիշերի
Պարկեշտ բուրել նա սիրէր (*)
Տըխուրիկ անդ մեզ աւընթեր:

(*) *Pelargonium triste.*

Եւ տաճար.
Չի՛ քաղցր եւ հեշտ է այս ժամ,
Աստեղք զի՛ քաղցր
Յերկնին ւ՚ալիս շողշողան.
Չի՛ քաղցր յոգիս
Ծաւալէ թինդ եւ դաշնակ
Երեկոյին այս զանգակ:

Ո՛հ, սիրեսցուք,
Հոգւոյս հատոր, սիրեսցուք
Ըղձամն՝ ըղթխոս,
Ըզլոյս նըւաղ եւ ըզշուք.
Եւ իբր ըզսիւք
Իդարուն, լար իքնարին՝
Կեցցուք, կեցցուք անմեկին . . . .

Բ.

Անմեկին . . . աւաղ
Իմ ճիգք յուսալիր
Ա՛յսպէս դուք յայերս
Սրացայք թըռալիր ,
Իբրու ղըատեղունս
Անուշակ բուրմանց
Որ ցընդեին անդարձ
Յայգուն ծաղկանց :

Ո՛հ , այս ժամ խիկ է ,
Ո՛հ այս նոյն զանդակ
Որ ընդ օդ թաւալ
Տայ տըրտմահընչեակ ,
Եւ նոյն սըրտաուչ
Շողայ վերջալոյս . . . . .
Վա՜հ , սիրտս ընդէր ոչ
Ինոյն քաղցր կոյզ . . . .

— Ո՛Չ, քանզի սիրտ իմ
Արդ կայ միայնակ,
Ողբս աւեալ տըխուր
Քան զանբոյն տատրակ....
Քանզի ոչ եւս աստ
Ես դու, ով Աննիկ,
Լոյսն ինձ մութ թըւի,
Եւ վարդ՝ ժանտ դըժնիկ:

ՏԱՂ Թ.

Կ Ա Ր Օ Տ.

Լսեցո՛ ինձ զբարբառ քո,
զի ձայն քո քաղցր է եւ
դէմք քո գեղեցիկ:

Ս. ՆԵՐՍ. ԼԱՄԲՐՈՆ.

Թ.

ԿԱՐՕՏ.

Ո՛հ, զերդ գիշեր ուր ոչ մի լոյս
Ծաղայ յերկնից անդ կամար,
Ոգիս տըխուր է եւ խաւար...
Ե՛կ, երեւեա՛ ինձ, ո՛վ կոյս,
Ո՛վ դու լուսինդ իմ ոգւոյս:

Իբր ըղձովլխտ՝ մահու կայեանք,
Ուր ոչ մի ձայն ազդէ կեանս,
Նուու կայ իմ սիրտ քան ըղտապանս.
Ե՛կ, լսեցո ըզքո վանդ՝
Եւ հա՛ն կենաց արձագանգ:

Ո՛չ, ո՛չ, գուցէ յիմ մութ խաւար
Կայ առկայծեալ դեռ մի յոյս,
Ո՛չ, զի խրոյդ անոյշ ի լոյս՝
Արդեօք այն յոյս մըթահար
Արծարծիցի բոցավառ :

Ո՛չ, զի թէպէտ եւ սիրտ իմ կայ լուռ,
Եւ բերկրութեան մեռան ձայնք,
Այլ, ո՛չ, կարէ դեռ տալ ըղձանգ
Քո բարբառոյդ երկնալուր,
Զի ձայնդ ունի կենաց տուր :

Ահա ի ձմեռուըն սառնասայր
Դաշտն աղաղի՝ մերկի ծառ,
Այլ թէ գարուն գայ նորավառ՝
Դալարանան կենսաթոյր,
Եւ վարդք շողան բոյր իբոյր :

Ահա ծըմակ զերդ մահ կայ լուռ,
Այլ թէ խոխոջ տայ վըտակ՝
Թէ դայլայլիկ անդ տայ սոխակ՝
Թէ սիւք խայտայ հեղասայր՝
Ծըմակ կենաց տայ համբոյր:

Ո՛չ, այս սըրտի ձըմեռնայնոյդ
Գարնան, վըտակ, սիւք, սոխակ,
Նմա ոչ ծագեն քո զարեւակ.
Զի մի երբ ընաւ մեռցի յոյս՝
Զեկդ անադամն լացցես, կոյս:

ՏԱՂ. Ժ.

—

ԱՐՏԱՍՈՒՔ.

„Խորտամագլին սրտէ բղխեն աչք
զարտասուս խղճերայ մեղելոյ“ ։

ՄԱՄՔՐԷ.

Expletur lacrymis egeriturque dolor

OVID.

Ժ.

ԱՐՏԱՍՈՒՔ.

Լռեցէք . . . մի՛ք Հառեցէք ,
Լռեցէք՝ յիմ մըխիթար ,
Իբրու զամպ ամառնաւոր՝
Որ թափմամբըն առնու զաւար

Սիրտ լըցեալ իմ քան հեղեղ
Խառաբախ աշնանային ,
Նուացեալ յափանց ընդ վայր
Տապալէ թումբ եւ պատուար :

Լռեցէք իբրու զատուս՝
Որ յերէզն անդ անբընակ
Սահելով տըխուր ալեակ ,
Կորընչին անխառնուանակ .

Եւ չիք որ հետաքրքնին՝
Թէ նոցին ուստի ծընունդ ,
Յոր ծով՝ ձոր եւ կամ յանդունդ
Զրգիցին անհետ անթունդ :

Տօթակէզ ոչ ուղեւոր
Ըզպատուք հար խնացուն ,
Եւ կամ յանցս իւր անդ թըռչուն
Ճըռուողեաց յանն ապաղուն :

Լռեցէք , աչք , հառեցէք
Զաստատուս հաճէք թըշուառ՝
Որոց չիք յոյս մըխիթար
Նարժել շիթ մի սիրաբար :

Հասեցէք անպէտ ունայն՝
Չի ոչ վարդ, ոչ մի շուշան
Իկայլակըս ձեր յուսան
Կենսատուր շաղ յամարան:

Հասեցէք թափուր յայս ծոց,
Չի չիք աջ մի ձիւնաթոյր,
Ո՛չ հերք սեաւ՝ կամ ոսկեթոյր՝
Որ ջընջեն զձեզ իշամբույր:

Հասեցէք իցուրս յայս սիրտ,
Որ զափայ հէգ անընկեր,
Եւ չիք սիրտ մի աւընթեր
Որ կենայց նըմին տայ ջեր:

Հասեցէք, զի դուք միայն,
Դուք մընայք վիրաց սըրտի
Կիզանող ցօղովդ աղի
Եդարման ըսպեղանի:

Հասեցէք ցըշիթ յետոյն ,
Զի եւ դուք երբ ըսպառիք՝
Իբր ըղտունկ ուր կեանս այլ չիք ,
Եւ այս սիրտ անկցի իչիք :

Եւ Հասեալ Հողմ Հիւսիսի՝
Հասեացէ զայն յո՛ եւ կամ . . .
Եւ յայնժամ, միայն յա՛յն ժամ
Ես Հանգեայց . . . ո՛Հ անկենդանն :

ԺԱ.

Ա Ր Ո Ւ Ս Ե Ա Կ.

ԺԱ.

ԱՐՈՒՍԵԱԿ.

Ահա սիրուն այն արուսեակ
Զոր իմ այնչափ սիրէր Հրեշտակ,
Ահա յերկնից կամար խաղաղ
Եւ եւ փայլէ գեղածիծաղ:

Ահա նորին քոյրք հոյլ իհոյլ
Մըրցին իհուր եւ ինըշոյլ,
Այլ լոկ աստղիկն այն մենասէր
Զըգէ պաչխուհս իմ եւ ըզսէր :

Զի իճակատ նորուն իջինջ
Է կուսական չըգիտեմ զինչ'
Որ խաղաղէ ըղձիցս ոգւոյս ,
Եւ միշտ խորհել ինձ տայ զիմ կայս :

Ո՛հ , միշտ յերկին աչք իւր վըճիտ
Յայն ուղղէին լուսաժըպիտ ,
Իբրեւ յընկեր իւր գըւարթուն
Զոր էր թողեալ յերկնից գարուն :

Քանիցս իլուռ անդ գիշերին
Գըրկախառնեալք իծայր բըլրին'
Եւ հայէաք յայն անբարբառ ,
Եւ տարփէին սիրոյ սիրալառ :

Քանիցս իցօղ մեր տըրտմանուշ
Յոլք խառնեցան նորա քընքուշ ,
Քանիցս իժպիտ մեր սիրախիտ
Թուեցաւ խառնել եւ նա ժըպիտ :

Բանիցս հանդէպ նորա առ Տէր
Սլացան մեր խղճք աղօթմանուէր ,
Իբրեւ հանդէպ սուրբ կանթեղին
Մըշտաբորբոք խառնարին :

Ո՛հ , եւ վերջնումն անդ գիշերին
Լըւաւ զողջոյն մեր նա յետին ,
Եւ արտասուք մեր դառնութեան
Խուրբ ճաճանչս իւր կընքեցան :

Հառաչեցաք , ո՛հ , ժամըս ձիգ ,
Եւ հեծէին ընդ մեզ հովիտք .
Եւ ժամըս ձիգ կացաք անմռունչ ,
Իբր աղաւնիք այց հատեալ շունչ :

Այս յանկարծ թընդ եւ յայնեաւ ,
Խօսել կամէր ՝ ձայն իւր դեղաւ .
Բազկիկն իւեր պարզեաց փափկիկ ,
Հայեցաւ ՝ յիս սըրտաճըմլիկ .

« Ո՛հ, տարց, այլք առ սիրելին
Տան յիշատակըս մեծագին,
Յոր անջատման խղաւն օրեր
Զխուրեանց սըրտի դըրացեն ընկեր:

« Եղբայր իմ, ես քեզ ոչ գոհար'
Ոչ ըղձերաց տամ սին նըշխար,
Այլ տամ յերկրին' զհին Արտասեակ,
Յերկիր' զամէն Վարդ' յիշատակ:

« Ո՛վ հէգ պանդուխտ, ով իմ եղբայր,
Ո՛ւր ես անկցիս անոք օտար'
Մաղթեմ զ' խիուշս ուղեւորդ տըխուր
Մի պատկառի վարդ սիրաբոյր:

« Ես օրհնեցից ջինջ զայն գիշեր
Որ տայ փայլել զաստղ իմ յեթեր.
Ես օրհնեցից զաջ գըթառէր
Որ քեզ բերցէ վարդ մի՛ նըւէր. . . .

«Ո՛հ, մինչ ըղցայգըն խանձ յուղայն
Ընդ ծեր բունով հըսկես անքուն,
Բարձ զակն խըլեր յայս արուսեակ,
Եղբա՛յր, քեզ յո՛ւշ քոյր քո միակ:

«Երդուեա՛լ իբրոց իւր անըստուեր՝
Զի ցոլչափ նա վառւի յեթեր՝
Եւ սիրտ եւ սէր իմ կուսական
Կացցէ անշէջ քեզ յաւիտեան»: —

— Եւ ձայն նորա իլրւա ընութեան
Թըւէր զուարթնոյն ձայն յարութեան
Որ խոնարհեալ մեռեալ սըրտիս
Եւ տայր պատգամըս կենդանիս:

Բ.

Եւ յայնմ օրէ հետէ պանդուխտ
Թափառիմ ես յերկիր օտար,
Եւ աստղուքս անմըխիթար
Թայլն բաղձում ճանապարհ:

Եւ յայնմ օրէ հետէ պանդուխտ՝
Ըղձեանս անձկանօքս ես վարեմ,
Զի հեծութեանցս ըղթիւ դիտեմ,
Նամ ըզվիրանց զոր կըրեմ :

Եւ յայնմ օրէ հետէ պանդուխտ ,
Ես կարօտիմ վարդին իթոյր ,
Եւ արտասուեմ յանոյշ յայն բոյր ,
Իբրու թէ մօտ կայցէ քոյր :

Եւ յայնմ օրէ հետէ պանդուխտ
Թափառիմ ես , այլ միշտ դէտակն
Ի գիշերին յիմ արուսեակ՝
Կարծեմ թէ չեմ ես միակ :

Կարծեմ՝ թէ քոյր իմ յիս նայի
Ի ժմիտ եւ մերթ հոգւոց իբիծ ,
Եւ ես պատմեմ ծանրաթախիծ
Սըրտիս պաղէտս եւ կըսկիծ :

Սրտիս ղաղձոս . . . . այո՛, մի՛ կայս ,
Զի ցորչափ կամ՛ իքէն անջատ՝
Ե՞րբ փըլթթեցաւ ժըպիտ մի յայտ ,
    Ե՞րբ թող ըզքօղն իմ՛ ճակատ :

Քանիցս եղեւ զողջոյն գիշեր
Նըստեալ՛դ առտերբ քո սըրտաթունդ
Եւ իցաւոց թուալ յանդունդ՝
    Կարդալ՝ կարդա՛լ քո զանունդ :

Քանիցս իգլուխ անդ առուակին
Իծունր իջեալ՝ ետու համբոյր
Զինջ այն ալեաց՝ յոր լուսաթոյր
    Քո աստղ ըզլեալ լուր հեղոյր :

Քանիցս իհեղ նորուն ճաճանչ՝
Սիրտս անըմբոնի ըղձաց խորոխոյս ,
Խորհեալ զի յայն պահ եւ իւյս
    Զինէն եւ իմ՛ խորհի կայս :

Անշուշտ եւ արդ ո՛չ մեր հայեացք
Թ՚ եւ յաշխարհաց յոյժ բացատան ,
Արտասուադին վերաւլման
Յաստեղ քոյին վաւարան :

Եւ անդ տըւեալ միմեանց համբոյր
Քո խղճք եւ իմ՝ հառաչք հրաբուն ,
Դիմեն առ տըս Բարձրեալն
Խառնել խնունկ Զըւարթնոյն :

ՏԱՂ ԺԲ.

ՅԻՇԵԱ ԶԻՍ.

Oh tender words—Remember me

BARTON.

ԺԲ.

ՅԻՇԵԱ ԶԻՍ.

Յորժամ խլիշտըս զոք ծանուցա
Տեսանիցես կոր եւ յերեր ,
Բերան համբերալ աչք յարտասուս՝
Թափառելով իբրեւ զըստուեր . . .
Քո՛յր իմ, յիշեա զիս :

Յորժամ ուստեք լսես հառաչ
Որում չտայ ոք անդրադարձ ,
Եւ կամ մահու լսես թառաչ
Որ կորընչի անյոյս կենաց . . . .
Քո՛յր իմ, յիշեա զիս :

Յորժամ պանդուխտ տեսանես զոք
Զի դարձ առնէ յիւր Հայրենիս ,
Եւ սիրտ յուխն կենսաբորբոք
Գրկախառնի ընդ սիրելիս . . .
Փո՛յր իմ, յիշեա՛ զիս :

Յիշեա՛ , յիշեա՛ , յորժամ զգուարթ
Տեսանիցես պարաւոր խումբ ,
Ուր սիրտք ընդ սիրտ զերդ վարդ խլարդ
Հրճուին շողան կենաց յակումբ . . .
Փո՛յր իմ, յիշեա՛ զիս :

Յիշեա՛ յորժամ լսես յուսայ
Բարբառս ընդ շուրթ յորդեալ աղուս .
Յիշեա՛ յորժամ զանոյշ սիրոյ
Տեսանիցես շողս յարտասուս . . .
Փո՛յր իմ, յիշեա՛ զիս :

Ո՛հ, յիշեա՛ զիս ի մէջ խընդ-ից՝
Յորոց իսպառ հեռւ՛ն ես կամ.
Յիշեա՛ ի ժամըս ցաւալից՝
Զի զդառնագոյնս ո՛հ ես ըղձամ...
Քո՛յր իմ, յիշեա՛ զիս:

Յիշեա՛ ո՛հ դէթ՝ յիշեա՛ զիս դու,
Զի չիք որ զիս յիշէ յաստիս.
Ա՛հ, գոն յիշողք եւ գյալիկ մնահու,
Այլ մոռացման ընաւք զեղկելիս....
Յիշեա՛, յիշեա՛ զիս:

ՏԱՂ ԺԴ.

ԵՒ ԱՍԷՐ ՑԻՍ.

O luce magis dilecta soror!

VIRG.

Հզօր է իբրեւ զմահ սէր.

ՍՈՂՈՄՈՆ.

ԺԳ.

ԵՒ ԱՍԷՐ ՑԻՍ.

Ա.

Եւ ասէր ցիս. «Ո՛հ դու, լսա . . .
Քեզ ցաւիցէ սիրել զիս.
Կամ մի արդեօք չըկամիս
Խաէր զիս քոյր ողջունիլ . . . »

— Եւ ասէր ցիս, եւ լայր նա
Ըզգլուխն յեղբօրս արկեալ գիրկ,
Զորդեկորոյս զինչ թըռչնիկ
Զունայն բունալ թեւապար :

Եւ ասէի հառաչմամբ.
«Ինձ ցուցէք զքեզ սիրել,
Ըզքեզ ինձ քոյր ողջունել...
Ո՛հ, եւ գիտեմ ոչ, ով կոյս,

Թէ քան զհամայն գանձուց դէզ՝
Քան զդաշտ եւ փառք խիտ առ խիտ՝
Մեծ ինձ է քո մի ժըպիտ,
Քաղցր է ինձ քո միայն սէր:

Սէր, այո Սէր՝ — երկնի ցօղ,
Միակ մեր իղձ եւ խորհուրդ,
Միակ մեր լոյս՝ յոր խառնուրդ
Չիք ըստուերաց մըթութեան:

Բոց՝ զոր յանբաւ իւր հնոցէն
Մասն ինչ եհատ մեզ Որ-էն,
Եւ այն յամանն հողեղէն
Որում անուն կոչեմք սիրտ:

Գոհար՝ քան զոր չըտանիմք
Ազնըւագոյն խմեղ զարդ,
Քան զոր Մէրուքն իսկ զըւարթ
Ջանի կընիք վ՚հադոյն :

Սէր, — քաղցրութիւն երկնային
Խաղաղութեան կենցաղոյս,
Ձեռդ մարդաբիտ սըրբալոյս
Յաղտաղտին խորս անդ ծովուց :

Սէր՝ — ոհ, առանց որոյ չիք
Հընար կելոյ չիք սըրտի,
Որպէս եւ ոչ իսկ վարդի
Առանց ցօղոյ գոյ փըթթել:

Սէր՝ — քան զոր չիք խմարդուամ
Ազնըւագոյն ըղձացմունք,
Որոյ հըզօր բաբախմունք՝
Վեհ քան զընութիւն տան ձըկտել:

Սէր՝ — քան զոր չիք մեծագոյն
Յերկիր խոնարհ՝ ոչ յերկին,
Զի եւ Անմահն իսկ ինքնին
Յինչ այլ ինչ կեայ՝ բայց ի Սէր . . .

Որ եւ իւրոյն ետ մեզ կեանս,
Իւրոյն մեզ շունչ եւ ոգի,
Եւ պատուիրան քաղցուենի
Զի սիրեսցուք ըզմիմեանս:

Վասն որոյ սիրտս այս թըշուառ
Սիրէ ըզքեզ, ով իմ քոյր,
Եւ իւր աղէտք անհամբոյր
Իսէր եւեթ ըսփոփին:

Զի սէր քո լոկ, սէր քո սուրբ
Տայ ինձ յոյս, տայ քաջալեր,
Եւ այս սըրտի դառնակէր
Զինչ այլ դայ դեղ՝ բայց քո սէր:

Սէր քո ինձ հեշտ տայ զգացմունս՝
Անհասս ոգւոց թանձրային,
Սէր քո՝ հըրճուանս երկնային
Ածէ սըրտիս այս տըխուր:

Սէր քո դարձեալ արտասուաց
Զըգէ զաչօք վարագոյր,
Այլ արտասուքդ այդ, ով քոյր,
Քաղցր ինձ քան խինդք են երկրի:

Եւ դու խընդրես, անմեղ կոյս,
Թէ զի լայցեմ մինչ առ քեւ
Կամ բարեբաստ թեւ ի թեւ,
Շըրթունքս առ սուրբ քո ճակատ:

Ո՛հ, զի չգիտես թէ յաստիս
Ներհակք յիրեար գընան կից,
Աստ՝ արտասուք են վըշտից,
Աստ արտասուք եւ խընդից:

Տե՛ս զի երկին, ո՛վ իմ կոյս,
Վարդին հեծոց լուսաղբեաց
Դընէ մի ցօղ արտասուաց,
Արտօսր հեծոց եւ սիրոյ:

. . . .

Բ.

Եւ ասէր ցիս. «Ո՛հ, դու լա՛ս» . .
— Լա՛մ, այո՛, լա՛մ սըգալից . . .
Եւ ոչ ոք ո՛հ ինձ սըգակից
Հարցանէ արդ թէ զի լաս . . .

. . . .

ՏԱՂ ԺԴ.

Ո՛Հ.

ԺԴ.

Ո՛Հ.

Ո՛Հ, զ՚ի ցաւոց իմ՛ դառնութիւն
Ակնարկելով գըթասէր,
Եւ զնա յաստիս ետուր ինձ, Տէր,
Երկնապարգեւ քաղցրութիւն.

Ո՛Հ, զի իմութն որ զինեւ խիտ՝
Խաղաղափիւռ իւր նըշոյլք
Իբր իգիշեր աստեղաց բոյլք՝
Զըգեն յերկին զակն եւ միտ.

Ո՛հ, քանզի սուրբ նորուն պատկեր
  Ըզմայլարար խոռնջեան,
Անուրջս ած է խաղաղութեան
  Ի խռովայոյզն իմ գիշեր.

Ո՛հ, քանզի ձայն իւր հրեշտակի
  Բեկեալ սրտիս ած է յոյս,
Եւ բորբոքէ յոգի խրախոյս
  Ընդդէմ վըշտաց եւ բաղդի.

Ո՛հ, զի ըզխունկ նորա սրտին
  Արկեր խաղինձն իմ բուրվառ՝
Զ՝ իբոյր նորուն հրեշտակավառ
  Իղձքս երկրաւոր սրբեսցին:

Աստուած իմ տէր, պահեա՛ ըզնա,
  Պահեա՛ յաւէժ անըխեղծ,
Պահեա՛ զի մի ախտիցըն մեղծ
  Անկցի ելոյս անդ նորա:

Պահեմ ըղտանկ զոգւոյ նորին
Մըշտափըթիթ գեղաբոյր,
Իբր ըղշուշան զայն ձիւնաթոյր
Զոր տան իձեռս Հրեշտակին :

Շըրթունք նորա չըգիտեն դեռ
Ծաղր եւ ժըպիտ անարգու,
Այլ յամէն ցաւ եւ վիշտ ազդու
Բըխեն ծորանըս մեղեր :

Ո՛հ, չի՛ք ըղնա տեսանել, Տէր,
Եւ չըլինել լաւագոյն,
Կամ կուսական հըպել ոգւոյն՝
Եւ ոչ զերկնից ըզգալ սէր :

Անմեղութիւն, Հըրճուանք եւ Յոյս՝
Հրեշտակք աւուրցըն նորին,
Թո՛ղ առ նըմա, մի՛ վերասցին
Բայց քեզ զոգւին բերել կոյս :

Ո՛վ Բարերար, թո՛ղ անմեղին
Զերջանկութիւնն անթերի,
Ո՛հ ցաւք եւ ախտք թո՛ղ միշտ հեռի,
Մի ծանիցեն զյարկ նորին:

Եւ քանզի դու հաճեցար, Տէր,
Զի գեղափայլ սոյն այս վարդ
Տացէ փըթիթ եւ բոյր զըւարթ
Առ գօս նոճեաւս մահաստուեր.

Աստուած, մի բուքք եւ փոթորիկ
Որ ըզնոճին տապալեն՝
Ինոյն հարուած մի փըշրեսցեն
Եւ դեռաբոյս զայս վարդիկ:

ՏԱՂ ԺԵ.

Ո՞ՒՐ ԵՍ.

Ove sei tu, cor mio, ove sei tu?

VITTORIA COLONNA.

ԺԵ.

Ո՛ՒՐ ԵՍ.

Աւուրք զաւուրս յաջորդեն,
Իբրու զալիս ծովածին,
Դէպք նոր ինոր գան խըռնին՝
Գոյժ, աւետիք՝ ինձ զի փոյթ,
Ըզքէն եւեթ խորհիմ ես,
Քո՛յր իմ, դու ո՛ւր ես:

Պանդուխտն եհաս ծիծառնիկ ,
Տիպ ու սփոփանք նըժդեհից ,
Նաւեար եւ կառք մրրկալից
Գան յամենուստ բազմամբոխ .
Իզո́ւր զնոքօք յածիմ ես . . .
Քո́յր իմ, դու ո́ւր ես :

Վարդն ըզթերթիկս իւր փըթթեաց ,
Գարուն ընդ նա փարեցաւ ,
Ըզշուշանաւ ցօղ անկաւ ,
Բոյր եւ երանգ ըզծաղկօք ,
Բայց ւ՚ ո́չ սըգայն յիմ երես . . .
Քո́յր իմ դու ո́ւր ես :

Գառնիկն յարօտ ետ դընդին ,
Իբլուր եւ յանդս եւ շըշունչ ,
Սոխակն երգէ քաղցրաշունչ ,

Սաղարթք հըծծեն իմայրիս,
Բայց սիրտս հըրճուի ոչ նոյնպէս ...
Քնա՛ր իմ, դու ու՞ր ես:

Իգեղազարդ բուրաստան
Ծոխ եւ աղքատք ճեմ առնուն
Թեւ խառն ընդ թեւ սիրելոյն,
Երկրեաւք՝ եւ զվայրն այն երկրէն.
Անոք տըխուր լռիկ եմ ես...
Քնա՛ր իմ, դու ու՞ր ես:

Ծիծաղ եւ խինդ յայտս ամէն,
Շըրթունք խայտան կխաբաց,
Եւ այտ եւ շուրթն անդրադարձ
Տան սիրելոյն երկրութեան,
Բայց ո՛չ եւ զկիրս՝ զոր զգամ ես ...
Քնա՛ր իմ, դու ու՞ր ես:

Թէ բարբառիմ՝ չի՞ք որ ինձ
Ըզքոյդ տացէ պատասխան.
Չի՞ք սըգակից եթէ լամ.
Չի՞ք որ զանունդ երբ յօդեմ
Արձակիցէ ժմիտ յերես...
Քո՛յր իմ, դու ո՞ւր ես:

Չի՞ք յոյր տեսիլ՝ ի թընդոց
Վաղիցէ սիրտս իբր ի լոյս,
Չի՞ք ո զնորուն գիտէ յոյզս,
Չի՞ք որ զաչացս գիտէ մութ,
Չի՞ք զի հիւծիմ գընամ ես...
Ա՛հ, եւ դու ո՞ւր ես:

ՏԱՂ ԺԶ.

ԱՄՊԻՆ.

Сизыя тучи!
повѣйте намъ прохладой,
отряхните съ себя росу.
О, летите же и спѣшите.

МАРЛИНСКІЙ.

ԺԶ.

ԱՄՊԻԿ.

Յերեկորին զեփիւռից թեւ՝
Ամպի՛կ, դու ճախր առեալ թեթեւ,
Կարմրիկ դիմօք կապոյտ յերկին՝
Իբր ըղհրեշտակըն գիշերին,
Յարեւմըտից անդ հեղանալ
Յելից խդրունըս սըլանաս.
    Իցէ թէ այդոյն
    Դիմիցես յողջոյն:

Պանդուխտ՝ նստեալ յայս մերկ բլրուր
Ձեռն ի ծընօտ, աչօք տըխուր
Ամպերն ըզյետ քո ես նայիմ՝
Եւ ընդ նըսեհ քո նախանձիմ,
Զի դու գընաս դէմ յայն երկիր
Որ իմ աշխարհն է սիրալիր.
Դու գընաս, իսկ ես
Մընամ յայս երէզ:

Յայս երէզ՝ ուր բաղդ ապառում
Արկ զիս յաքսոր յաւուրց բաղում.
Յայս երէզ՝ ուր չիք հայրենեաց
Սիւք եւ անոյշ խոխոջ ալեաց . . .
Ո՛չ սիրելեաց հեշտալուր ձայն
Եւ կամ ժըպիտքն այն հոգեձայն . . .
Այլ շուրջ՝ հիւսիսի
Ցուրտ սիրտք սառն ոգի . . . .

Ո՛չ, թէ երգդ բարձր եկամար
Կարէ սլանալ իմ այս բարբառ,
Ո՛չ, թէ ըղղուարթ քոյին թռուչանք
Կարեն կալել իմ հառաչանք՝
Պանդուխտն իղուծս անկեալ յաղերս
Ցերդմնի առնէ յերդմնն ըղքեղ,
Կաց ոչ կաց վայրիկ
Եւ լո՛ւր ինձ, ամպի՛կ:

Վաղխ՝ յարփւոյն ցոլս նորաղուարթ
Տեսցես զաշխարհն իմ գեղազարդ,
Տեսցես զերկին իմ կապուտակ
Ծիծաղ իծոյլ անդ յեւր դխմակ,
Ըղջի՛նջ առուս տեսցես հոլխոս
Բլուրս ու մարմանդըս ծաղկախաոս.
Ամպի՛կ, ո՛չ ընդ քոյն
Տո՛ւր եւ զիմ ողջոյն:

Տեսցես զիմ քաղցր Հայրենակիցս
Եռալ զեռալ սիրտք ընդ սըրտից ,
Տեսցես յաւխն Հայրենասէր
Եւ ընդ բաղդին դաւ խլըսեր . . .
Տեսցես ըզնոր եղբարց որրանս
Եւ զՀին եղբարց մեր մահարձանս . . .
Ո՛Հ , տուր այնց , ամպիկ ,
Տուր ըզցօղդ Հեզիկ :

Տեսցես ամպիկ' տեսցես դու անդ
Եւ սիրելիս զիմ մանաւանդ ,
Ըզմայր' որ լայ զորդին պանդուխտ ,
Քոյր' որ զարեւն Հանէ ինձ յուխտ ,
Տեսցես Նոցին զաղէտս անբաւ
Եւ սըրտակէզ կարօտ եւ ցաւ . . .
Ո՛Հ , տուր քո զըստուեր
Նոցա եւ զիմ սէր : —

Ա՛Հ, Երբ լիցի Երբ պանդխտին
Մերկանալ զայս վշտաց մարմին,
Եւ կապուտակ առեալ ըղձեւ'
Սրանալ ճախրել յայգուն իթեւ,
Վազել քո պէս յիմ Հայրենիս'
Գըրկախառնել ընդ սիրելիս,
Եւ անդ ոգւով
Թեւածելով,

Իմ Հայրենեաց' լինել տաղիկ,
Ըզբաղդ նոցին առնել քաղցրիկ,
Գերեզմանաց նոցին' զեփիւռ,
Հըծծել անման շունչ կենսափիւռ,
Եւ ըղձ-ըլխով մօր քաղցուենի'
Ճառ եւ սփոփիչ միշտ Հովանի,
Եւ քեռուն իմ սիրուն'
Հրեշտակ զըւարթուն:

Հրեշտակ՝ որ Հուսոյ սրբոյն անմեղ՝
Սըրսկել նըմին յոյս երկնահեղ,
Սըրբել զաչաց նորին ըզցաւ,
Յայտըն՝ վարդից արծարծել շող.
Եւ ի գիշերս նորա տըխուր
Ընծայել երազս ոսկեփետուր,
Եւ ընդ կոյս ոգին
Ամփոփ առնուլ յերկին:

ՏԱՂ ԺԷ.

ՄԻԱՅՆՈՒԹԻՒՆ.

Il me serait si doux si précieux de pouvoir épancher dans un cœur bienveillant la tristesse qui m'accable !

E. SUE.

ԺԷ.

ՄԻԱՅՆՈՒԹԻՒՆ.

—

Ո՛Հ, ես պանդուխտ եմ եւ օտար,
Եւ ոչ զոք ունիմ,
Ո՛չ Հարցանող, ոչ մխիթար,
Այրեմ եւ այրեմ:

Եթէ ես լամ՝ իմ Հեծութեանց
Իցէ ոք լսող.
Եւ Հէգ սրտիս այս բաքախմանց
Ո՞ է ըղձացող:

Ես օտարացն ուրախութեան
Մասն ինչ ոչ ունիմ,
Ամենայն ձայն հանդիսական'
Սուգ է սուգ վասն իմ :

Եթէ երբէք յաչս իմ' պայծառ
Շողշողայ մի յոյս ,
Անդէն ըզնա առնու խաւար
Տըխրութեանց կոյղ։

Հազիւ շըրթանցս իմ գայ ընդ ծայր
Ծըպիտ մի միայն'
Անդէն հառաչք հեղեղաղայր
Հեղձուցանեն զայն :

Յոր շուրջ պատեալ սիրտս է' մըռայլ'
Թանձր է ոչ թանձր յոյժ .
Անցողական հաճոյից փայլ
Լոյս տալ չունի ույժ :

Զխմրդ այգուն ձըմեռնակոծ
Դողդոջուն նըշոյլ
Հերքիցէ զամպըս մութ եւ հոծ՝
Ծագել վարդահոյլ:

Հոգւք սայրասուր՝ ակօսըս սեաւ
Հաստեալ յիմ ճակատ,
Խընդի շողից չըստմն բընաւ
Ծագել յուսահրատ:

Ո՛ւր է ոհ մէջն այն գըթասէր,
Ո՛ւր է քոյր իմ ո՛ւր,
Որ ճակատուս այս քիրտ սըրբէր,
Եւ ցօղ տայր իհուր...

Ո՛ւր են այն ո՛ւր անոյշ աչեր,
Արճեւ քաղցրալոյս,
Որ յիմ արկեալ սիրտ սըրտատուեր՝
Եւ նոր վառէր յոյս...

Ո՛ւր է ո՛ւր շուրթն այն վարդենի
Հրեշտակին իմոյ ,
Որ տայր լրուեւ վըշտիս ձայնի
Խմն քան սիրոյ . . .

— Բայց ես պանդուխտ եմ եւ օտար ,
Եւ ո՛չ զոք ունիմ,
Ո՛չ հարցանող, ո՛չ մըխիթար . . . .
Հիւծիմ. . . . Մեռանիմ:

. . . .

. . . .

ՏԱՂ ԺԸ.

Ք Ո Յ Ր Ն.

. . . . Pauvre jeune homme !
Vous n'avez pas même auprès de vous une
sœur qui vous plaint, une sœur qui vous sourit !

J. LECOMTE.

ԺԲ.

ՔՈՅՐՆ.

Ա.

Ո՛հ, մինչ զեղբայր եւ քոյր սիրուն
Դիտեմ ամոլս զուարթուն,
Զի թեւ մանեակ յեռեալ ի թեւ
Ի ժմիտ գընան առ ինեւ,

Սիրտս ի նախանձ յուզեալ տագնապ՝
Հալի մաշի բոցատապ,
Եւ այն ժըպիտ յանոյշ խաէր՝
Ցիս դառնութեան տայ ըստուեր.

Անդ արտասուաց հոսանք յաչաց
Գործեն զոգիս մըթագնեաց .
Եւ զերդ ըղուէ՞ նըստիմ յաշխար
Յամայութեանս իմ խաւար :

Քանի՛ յայնժամ հառաչանք սուր
Թըռչին շըրթանցս խաւարուռ . . .
Եւ զյետ գոչեմ ապերջանիկ ,
« Ո՛վ ամոլիցն երջանիկ . . . »

Բ.

Ո՛վ երջանիկ՝ երջանի՛կ ըխուր
Զորոց գըգուէ սիրտ զեփիւռ ,
Եւ զժամս մըրրիկս այն չըգիտեն
Որ զիմ ոգիս փոթորկեն . . . .

Ո՛վ երանի՝ որ քեւ զանոյշ
Վայելէ սիրտըն քընքոյշ ,
Եւ յայն ճակատ շուշանաթոյր
Կարէ անմխոտ տալ համբոյր .

Որ կարէ յակն այն սրբասէր
Դիտել զոգւոյն իւր պատկեր,
Եւ խշողիցն այն սիրահուր
Ընդունել բոց կենսատուր:

Ո՛վ երանի՛ որ հեղաշունչ
Ըղձեռ սրտին ծըծէ շունչ,
Եւ խշըրթանց այն վարդայեռ
Լըսէ բարբառս յանբիծ սէր:

Բարբառ՝ որ տայ յոգւին տըխուր
Զըւարթութիւն երկնատուր,
Եւ որ խիստն իսկ անեռանդ
Արծարծէ յոյս եւ ըղխանդ:

Ով երանի՛ յորոց ուղի
Կայ քեռն անդոյր հովանի,
Զորով երբէք առեալ ըղկայ՝
Շընչել ըղսիւք Եդեմայ:

Ով երանի՛ որ ի մահուանս
Ովիտ՝ զոր մեք կոչեմք կեանս,
Ունին իւրեանց ընթացակից
Ըղձըրեշտակ մի զերկնից.

Հրեշտակ՝ որոյ անոյշ մըրմունջ
Հեղու զոգւոյ հեզ շըշունչ,
Եւ ցընցըղկէ շիթ շիթ ի գլուխ
Յօղ զովարար երկնաբուխ:

Հրեշտակ... ո՛հ էր եւ իմ հրեշտակ,
Երջանկութեան իմ միակ,
Որոյ զինեւ բիբ սիրավառ՝
Երկնից թըւէր ինձ կամար:

Որոյ ինձ թեւք սիրափետուր
Սիւք անձէին յոգւոյս հուր,
Եւ որ ի մուայլ իմ միգափակ
Շողոյր պայծառ արուսեակ:

Վա՜հ , արդ պանդուխտ անաշխարհիկ
  Կոծիմ ես մէն միայնիկ ,
Եւ չի՛ք սըրտի հէգ պատանւոյս
  Այն մըխիթար հրեշտա՛կ—կոյս :

Չի՛ք ինձ նորուն յենուլ իթեւս
  Քայլից յողդողդ խղերդեւս ,
Չի՛ք որ մինչ « Մա՜հ » գոչեմ անյոյս ,
  Անդրաձայնէ , « Կեանք եւ Յոյս »...

. . . .

Գ.

Մի՛ բարեբանաք , մի՛ ոչ զինեւ
  Գրգռուել ընդ քոյր թեւ իթեւ ,
Գիտէք զի ձեր ժըպիտք անոյշ
  Պատառեն սիրտ մի անբոյժ .

Գիտէք զ՚իլոյս ձեր ողեւլաւ
 Թանձր եւս ըղձամ զիմ խաւար.
Եւ իհամբոյրս ձեր սիրաբոց՚
 Ունայնադիմն զիմն ըղձոց :

Ամուք սիրուն, անցէք ի խինդ՚
 Թեւ ըղձըղեօք՚ սիրոք ի թինդ,
Անցէք զի մի 'սիրոյդ շըշունչ
 Խառնի մահուն այս մըռունչ :

ՏԱՂ ԺԹ.

ՀԱՌԱՋԱՆՔ.

Ձայն հառաչանաց հեծութեան
սրտի՝ ողբոց աղաղակի՝ քեզ
վերընծայեմ՝ [illegible] գաղտնեաց :

Ս. ԳՐԻԳ. ՆԱՐԵԿ.

ԺԹ.

ՀԱՌԱՉԱՆՔ.

—

Ընդէ՞ր դու զոտս իմ՝ ընկեցեր
Ի ճանապարհ անջրդի,
Ուր ոչ մի շիթ ցօղոյ ինձ, Տէ՛ր,
Ուր ոչ մի բոյր ինձ վարդի:

Ընդքեր գլխ՝ հէգ երիտասարդ՝
Փեցեալ յանմեղ բերկրանաց ,
Բարձեր յայտից ըղձմխտ զըւարթ ,
Լըցեր զակն յուխս արտասուաց . . . .

Ո՛հ , միթէ մի եւեթ էր քեզ
Տէր , լոկ ցաւոց ճանապարհ ,
Զի՛նդ այն վարես գլխ տապալկէզ ,
Անոյք , անյոյս , անաշխարհ . . . . .

Ընդ կառ ընդ փուշ եւ ընդ մացառս
Փայլք կոշկոճեալ կարեվէր՝
Թողին ըղկնիք բիւր յառաջարս ,
Եւ ոչ եւս այլ բաւեն , Տէր :

Յո՛ դէմ հրամանք քո վարեն դեռ .
Զիք ուահ . . . . անդրանդք եւ մըռայլ .
Մի քեզ աստեղք պակասեն , Տէր ,
Հէգ պանդըխտիս ջահել փայլ :

Ո՞չ դու ես Տէր երկնից խաղաղ,
Ո՞չ միշտ խիւղ յայտնեցար.
Իսկ քեր հիւսիսք ամպուռք եւ պաղ
Հրոս տան խիրտս անպատուար:

Թէ ըղձարուն արարեր, Տէր,
Զի բընութիւն տայ ծաղիկ,
Զի՛ ՚Ձմեռն յաւէժ դատապարտեր
Զիս կորընչել անծաղիկ . . . .

Ո՛հ, մինչեւ ցե՛րբ, Տէր, ես լայցեմ
Եւ զապառաժըս թանամ,
Ցե՛րբ հրատաչոր հառաչիցեմ,
Ցե՛րբ զայս մահու կեանս ես կեամ. . .

Զուր խընդրեցի յաւետ ծարաւս՝
Եւ ըղքամակ քո եռուր.
Արքի, դժուն էր, արքն ըղցաւս,
Ո՛հ, քամեցին եւ զմըրուր: . . .

Զիցէ եւ ինձ չիցէ հրեշտակ՝
Ճակատն կոյս սիրաքող,
Որ բաժակիս անդ կյատակ
Զերկնացընցուղ սըրսկէ ցող:

Ո՛վ մըխիթարութեանց Աստուած՝
Որ ըզգըլթութիւն ունիս յաջ,
Զոգիս միայն զոգիս ցաւած
Վա՜հ, մոռանաս անճանաչ....

Աստուած սիրոյ, ո՜վ՝ զոր միայն
Սէր առնէ սէր երջանիկ,
Եւ որ սիրոյդ ի ցօղ՝ պհամայն
Գըրգես հրեշտակ եւ մարդիկ:

Սէր, սէր... միայն զայս սիրտ ծարաւ
Թողուս անմեան եւ անսէր...
Զինչ թերացի յաղբիւրդ անբաւ
Թէ ցընդես շիթ մի յիս, Տէր:

Եթէ ոգւոյն ըղձումնք եռուր'
Ո՞չ իշընչէւ իցէ, Տէր,
Եւ թէ սըրտի տրոփիւնս իհուր'
Չիցէ, չիցէ առ խէր:

Ո՛հ, տո՛ւր Տէր, տո՛ւր...կամ' թէ հաճիս'
Բմրձ' խըլեա' հան զայս բոց սիրտ,
Եւ գլոր յահեղ սառնամանիս
Դիակնացն անխըլիրտ:

ՏԱՂ Ի.

ՀԱՆԳԻՍՏ.

Ա՛յս է հանգիստ իմ.

ՍԱՂՄ

Ի.

ՀԱՆԳԻՍՏ.

—

Զայս իմ վըշտօք լի եւ իցաւս
Ապիկար գըլուխ ,
Զայս իմ ծանրեալ յաղէտս անհաւս
Անտէրունչ գըլուխ ,

Ո՞ւր ինձ լիցի պատըսպարել
Ի տօթ ամարան ,
Ո՞ւր ինձ լիցի զերծուցանել
Ի բուք ձըմերան :

Բնութիւն զինեւ մեծատարած
Լերամբք եւ խորօք ,
Եւ մարդկութիւն բազմամանուած
Զերդ ալիք զալեօք .

Այլ ո՞ւր ինձ , ո՞ւր կէտ մի փոքրիկ
Յոր եդից ըզգլուխ .
Ո՞ւր սիրտս յանթիւս՝ դո՛յզն ինչ խորշիկ
Հեղուլ սըրտին զուխ . . .

Ո՛չ , իբր ըզհողմըն պարպյած
Ընդ համուր աշխարհ ,
Անցի , տեսի թեւատարած
Ըզբարձր եւ խոնարհ

Տեսի կյանքս ոսկեձեղուն
Իվայելս՝ զուարդ,
Եւ յեղեգնեայ հիւղ կարկատուն
Զոխալ զմնաւադ.

Տեսի զքաժակըս փըրփրադէզ
Իշուրթն անծարաւ,
Եւ ըղձըրթմունըս տօթակէզ
Մաշիլ իծարաւ.

Տեսի ըղձ-ձիրկըս թաթաղուն
Պարպատիլ ճոխին,
Եւ զախն ունայն եւ դողդոջուն
Զըղձեալ աղքատին.

Ըղձեշտութեան ծոց ես տեսի
Իփթիթ յարաղուարթ,
Եւ զմայրենին ծոց եւ կուսի՝
Կարկտահար զինչ վարդ....

Տեսի դըրդամս, տեսի ըղխինդ
Մահացուաց համայն,
Զաչաց՝ սըրտից վաղել խթինդ,
Եւ ահա . . . Ունայն . . .

Եւ թէ Ունայնն զայս սիրտ լըցցէ՝
Ըղկարծտըն միշտ.
Ճակատս յՈւնայնն թէ համդիցէ՝
Ծանրացեալըն խլիշտ:

Ո՞ւր այս, ո՞ւր զայս իմ իցաւս
Ալիկար դըլուխ,
Զայս յաղէտից յաղէտս անհաւս
Ալեծուփ դըլուխ,

Ո՞ւր ինձ լիցի պատըսպարել
Խաօթ մանկութեան,
Ո՞ւր լիցի, ո՞ւր զերծուցանել
Իբուք ծերութեան:

Ո՞ւր ..բայց իգիրկս անդ որում չէր
Գըլխոյդ քո տեղի.
Ո՞ւր, բայց սըրտիդ անդ քո իվէր՝
Ըզվէրս իմ սըրտի:

Ո՛չ, այն, անդ իխորշ Խաչիդ
Հեղից ըզախըտ իմ,
Եւ զգլուխս՝ իծոցդ արկից Փըրկչիդ...
— Ա՛յս է Հանգիստ իմ:

ՏԱՂ ԻԱ.

—

ՔՆԱՐ ՊԱՆԴԽՏԻՆ.

ԻԱ.

ՔՆԱՐ ՊԱՆԴԽՏԻՆ.

—

Աւ ի՛նչ օգուտ ես ինձ, քընար,
Քընար, թէ հէգ դու պանդըխտին
Չունիս եւ դայլըն ինչ մըխիթար՝
Եւ ոչ մի յոյս՝ անյոյս սըրտին:

Ո՛հ, թեւք քո պիրկ՝ որ հըրճուանաց
Թըրթռային ջերմն անդ խըղեփիւռ ,
Արդ տամկացեալ իցօղս աչաց՝
Ձերդ ոտք սօսեաց խկախ կան լուռ .

Կան լո՛ւռ , մինչ սիրտ իմ՝ իբր ըղձով
Փոթորկայոյզ հանէ ալիս ,
Կան լո՛ւռ մինչ շուրթն իմ՝ սարսռելով
Տայ հառաչմունս մահալիս :

Լո՛ւռ...մինչ լալեացս իմ՝ յուսահատ
Չիք ըմփոփիչ ոք սիրալար .
Եւ յամայիս յայս անապատ՝
Լո՛ւռ կաս եւ դու լո՛ւռ , սի՛ն քընար :

Ու ինչ ապա պանդուխտն ըղձեղ
Հաւատարիմ երբարձ կոյս ,
Վայելս , զհամայն թող աղեկէզ ,
Եւ լոկ իրեն խարըսխէր յոյս :

Ու ի՜նչ արկցէ նա գիրկս ըղձքեւ ,
Ըղձիրկս ունայն խափրելեաց ,
Թէ անըղձայ ծոցդ անդեղեւ
Կայ դէմ սըրտին հո՛ւր բաբախմանց :

Ու ի՜նչ տացէ քեզ նա համբոյր
Շըրթամբ զոր ախտք ոչ պըղծեցին ,
Մինչ դու համդէպ կաս ցուրտ եւ լուռ
Նուռ իբր ըզվէմ գերեզմանին :

Այլ եւ այն վէմ խորհըրդաբուն՛
Չէ անբարբառ , չէ անխըլիրտ ,
Յուսապատար իւր լըռութիւն՛
Ընդ յուսահատ խօսի ընդ սիրտ . . . . . .

Ահա եւ զքեզ, քնար ուխտադրուժ ,
Թողու պանդուխտ , զերդ յոյս յետին ,
Երթ փըշրեսջիր ընդ քար ընդ փուշ՛
Եւ արձագանգ տուր իւր սըրտին :

Ե՛րթ փըշրեաջնր... եւ ցան եւ ցիր
Ցընդեմ ուր իւր պատուաք սըրտին.
Երթ փըշրեաջնր... եւ դու մեռիր
Ներքեւ ըզօխրա հէգ պանդըխտին:

ՏԱՂ ԻԲ.

Ե՛Ր Թ.

„Քո՛յր մեր, եղիցիս ի հազարս եւ ի բիւրս“.

ԾՆՆԴ. ԻԴ, 60.

O digno conjuncta viro!

VIRGIL.

ԻԲ.

Ե՛ՐԹ.

—

Ե՛րթ քոյր իմ, ե՛րթ,
Ե՛րթ, զի երկնից է այդ Հրաւէր.
Թո՛ղ ըղձերս երդ,
Յանմեղութենէ երթ խաէր:

Սէ՛ր, ո՛վ կոյս, սէ՛ր՝
Քեզ մինչեւ ցարդ՝ էր մեր լոկ սիրտ,
Դու՝ սըրտից մեր.
Մեք քո տրտմունք, մեք քո ժըպիտ:

Ո՛չ, արդ իթենդ
Այլ սիրտ կարդայ քոյր իւր ըզքեզ.
Ե՛րթ՝ անդ խինդ,
Եւ զարմանութիւն թո՛ղ թո՛ղ առ մեզ:

Զքոյր քո եւ ցող՝
Տա՛ր վարդ. զանո՛յշ վանդկին սոխակ.
Եւ առ մեզ թո՛ղ
Ըզլըռութիւն մահաբընակ:

Կո՛յս, ըզվերջին
Տո՛ւր քո համբոյր առ մեզ պատանդ.
Անդ՝ զառաջին,
Եւ զսիրտ մաքուր տա՛ր անդ յաւանդ:

Զարտօսր՝ մատ թող,
Եւ տուր հըրճուանս անդ եւ ըղձյոյս.
Լեր նըման շող,
Լեր դու հրեշտակ իւր, ով իմ կոյս:

ՑԱՆԿ

ՎԱՐԴԵՆԵԱՑ

ՑԱՆԿ

ՎԱՐԴԵՆԵԱՑ

Եր.

ՔՈ՛ՅՐ ԻՄ . . . . Թ

ԱՌ ԸՆԹԵՐՑԱՆԵԼԻՍ . . . . ԺԳ

ՔՈՅՐՆ ԵՒ ԵՂԲԱՅՐ . . . . ԺԶ

ԳԻՐՔ ԱՌԱՋԻՆ.

ՏԱՂ. Ա. Առ Վարդն 5

ՏԱՂ. Բ. Վարդուհի 13

ՏԱՂ. Գ. Քոյրն հրեշտակաց 21

ՏԱՂ. Դ. Նայեա՛ առ իս 27

ՏԱՂ. Ե. Ժպիտ քո 35

ՏԱՂ. Զ. Արտասուքն 41

ՏԱՂ. Է. Սիրեմ զքեզ 47

ՏԱՂ. Ը. Ընդէր 53

ՏԱՂ. Թ. Տուր ինձ զսիրտ քո 63

ՏԱՂ. Ժ. Օրհնեա՛լ լիցիս, քո՛յր 69

ՏԱՂ. ԺԱ. Հրեշտակն աղօթից 75

ՏԱՂ. ԺԲ. Ո՛հ, տեսանես 81

ՏԱՂ. ԺԳ. Խօսեաց 87

ՏԱՂ. ԺԴ. Քոյդ երջանկութիւն 93

ԳԻՐՔ ԵՐԿՐՈՐԴ.

ՏԱՂ. Ա. Վարդ քո . . . .

ՏԱՂ. Բ. Անուն քո . . . .

ՏԱՂ. Գ. Ցայգն եւ այգ . . . .

ՏԱՂ. Դ. Բաժակն . . . .

ՏԱՂ. Ե. Դաշնակն . . . .

ՏԱՂ. Զ. Ո՛հ, թէ կարէի . . . .

ՏԱՂ. Է. Առ վաղամեռիկն . . . .

ՏԱՂ. Ը. Օննիկ . . . .

ՏԱՂ. Թ. Բոյրն այցելու . . . .

ՏԱՂ. Ժ. Դոյզնն . . . .

ՏԱՂ. ԺԱ. Զի՛ լաս . . . .

ՏԱՂ. ԺԲ. Բաժին իմ . . . .

ՏԱՂ. ԺԳ. Մայր որդւովք բերկրեալ . . . . . .

ՏԱՂ. ԺԴ. Հայրն . . . .

ՏԱՂ. ԺԵ. Փառք եւ սէր . . . .

ՏԱՂ. ԺԶ. Ողբալի . . . .

ԳԻՐՔ ԵՐՐՈՐԴ.

ՏԱՂ. Ա. Վարդ կիսաթառամ . . . .

ՏԱՂ. Բ. Առ քեզ . . . .

ՏԱՂ. Գ. Պանդուխտն . . . .

ՏԱՂ. Դ. Գերեզման հօր 219
ՏԱՂ. Ե. Մայրն եւ քոյր 227
ՏԱՂ. Զ. Զեփիւռ. 235
ՏԱՂ. Է. Մանիշակն 241
ՏԱՂ. Ը. Ո՛հ, այս ժամ է 247
ՏԱՂ. Թ. Կարօտ 255
ՏԱՂ. Ժ. Արտասուք 261
ՏԱՂ. ԺԱ. Արուսեակ 267
ՏԱՂ. ԺԲ. Յիշեա՛ զիս 277
ՏԱՂ. ԺԳ. Եւ ասէր ցիս 283
ՏԱՂ. ԺԴ. Ո՛հ 291
ՏԱՂ. ԺԵ. Ո՞ւր ես 297
ՏԱՂ. ԺԶ. Ամպիկ 303
ՏԱՂ. ԺԷ. Միայնութիւն 311
ՏԱՂ. ԺԸ. Քոյրն 317
ՏԱՂ. ԺԹ. Հառաչանք 325
ՏԱՂ. Ի. Հանգիստ 333
ՏԱՂ. ԻԱ. Քնար պանդխտին 341
ՏԱՂ. ԻԲ. Ե՛րբ 347

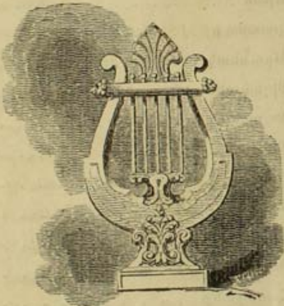

ՎՐԻՊԱԿՔ

Էջ	Տող	Սխալ	Ուղիղ.
25	13	*Հըմուտ,*	*Հըմուտ*
47	4	Ա. ՊԵՏՐ. 22	Ա. ՊԵՏՐ. Ա. 22.
79	5	SHAKESPEARE	SHAKSPEARE.
95	2	*աաանց*	*անանց*
109	6	*ցորեկ*	*ցերեկ*
136	5	*յուշ*	*ուշ*
201	13	Սւո՛ղ	Սւո՛ղ
208	12	*շըշունչ*	*շըշունջ*
225	5	*հու*	*հուպ*
233	3	¡Ido,	¡Idos,
236	14	*կենսասփիւռ,*	*կենսասփիւռ*
237	5	*պանդըխտին,*	*պանդըխտին*
256	6	*թէպէտ եւ*	*թէպէտ*
271	2	*բունով*	*կաղնեաւ*
298	14	*շըշունչ*	*շըշունջ*